…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

…бурят-Монголой ҮНЭН

…СС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

…(8142) | 1956 оной октябриин 5, пятница | Сэн 20 мүнгэн

Таряа хуряалгые эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэхэ

Таряа тушаалгынгаа түсэбые дары дүүргэхэ

Зарим колхозууд ба аймагууд түүбэрилэн хуряалга …һээр һара хахад шахуу бо… байна. Теэд хуряалгаяа …ба, арбан табан хоногой тур… соо, тон богони болзорто …эмтэйгээр дүүргэжэрхихын …ндо һара-һаралан унжагай…лжа байха гээшэ тон хүли…эгүй ябадал болоод байна. …ябриин эхинэй мэдээнһээ …жа харахада ороолото куль…ануудай дүрбэнэй нэгэ ху…нь шахуу хадагдаагүй бай… байгаа.

Мүнөө октябрь гарашоод …ада үдэр бүри хүйтэрнэ, …им аймагуудаар саһаншье …онхой. Тиимэһээ хуряал… нэгэшье үдэрөөр унжагай…лга хадаа таряа талхаяа …р гээхын, саһанда оруул… аюул тохёолдуулжа ма…

Республика дотор таряа ху…лгын ба тушаалгын удаа…р ябажа байһанай шалта…нуудые элирүүлхэдэ бэрхэ… бэшэ юм. Түбхын түрүүн …нь юун гээшэб гэхэдэ, пар…на, советскэ органууд, кол…уудай, МТС-үүдэй хүтэлбэ…эгшэд, хүдөө ажахын мэр…элтэд, эмхидхэлэй хүдэлмэ…, оперативна хүтэлбэри һу…р бэелүүлнэ. Тэрээнһээ …жалан олон тракторна ба …анажалай бригадануудта …алай эмхидхэл муугаар та…данхай байдаг. Мүн ма…но-тракторна станцинуудай колхозуудай машина, тех… бүхыдөө хүдэлгэгдэнэгүй, …ээ хүдэлгэгдэжэшье бай… һаа, шиидхэхы гол участо…ута, эгээн һайн таряагаа …ахаар табигданагүй. Гад… мүнөө, сагай орой болоод …ада, ганса комбайнуудта …даад лэ, хуряалгын бусад …шинануудые (жатка, косил… гэхэ мэтые) дууһыень хү…гэнгүй байха гээшэ тон бу… ябадал болоно. Бургал… МТС-эй харьяата колхо…ута ороолото культурануу…нь дүрбэнэй нэгэ хубинь …ө хуряагдаагүй. Гэхэтэй …та, тэндэхи хүтэлбэрилэг… зүбхэн лэ комбайнуудые …ад һууна. Теэд овёс, зе…ко гэхэ мэтын культурануу…, мүн хүлдэһэн ба гандаһан …ае косилкаар сабшуулха…ь яаха юм? Теэд энээн ту… бургалтайнхид бодожо үзэ…үй гээшэ ха: юуб гэбэл, тэн…морин жатка, косилка орой… хүдэлгэгдэнэгүй шахуу. … Кяхтын колхозуудта ху…лгын машинануудые, илан… косилкануудые таряа ху…лгада тон үсөөнөөр ябуул…

…уряалгын иигэжэ юрэнхы… унжагайржа байһанай ур…аар гүрэндэ таряа тушаал… мүн лэ тон удаанаар ябажа …на. Октябриин 1-нэй мэдээ…р гүрэндэ таряа тушааха ба …лдаха түсэбөө таряа тал…ай аймагууд гэжэ нэрэтэй …арын аймаг — 36,9 про…, Мухаршэбэрэй—28,2 про…, Тарбагатайн—18,4 про… дүүргэһэн байна. Мүн Хэ…тын, Кяхтын, Зэдын айма… таряа хуряалгаяашье, ту…лгаяашье унжагайруулна.

…аряа хуряалга, уялгата …р гүрэндэ тушаалгын ба …лдалгын иимэ хангалта…өөр ябажа байһанай гол …тагаанииинь хадаа хуряал… унжагайржа байһан ушар … гэжэ дээрэ хэлэгдээ һэн. …нһээ гадна, ток дээрэхи …имэри олон колхозуудта, … совхозуудташье тон муу…р эмхидхэгдэһэн дээрэһээ, …байнһаа гараһан ехэхэн таряа хатаагдаха ба сэбэрлэгдэхые хүлеэн, «Заготзерногой» пунктнуудта тушаагдангүй хэбтэжэ байдаг. Мүнөө жэл таряа талха орой эдеэшэһэн тула шиигтэй таряан тогууд дээрэмнай ехэшэг сугларшанхай гээшэ. Тиимэ хадань, сушилканууд бии хүсөөрөө, үдэр һунигүй хүдэлгэгдэхэ ёһотой байһан аад лэ, олон газарнуудаар сушилкануудынь муугаар хүдэлгэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Боргойн хониной совхозой хүтэлбэрилэгшэд таряа талхамнай шиигтэй нойтон гэлдээд, гүрэндэ биратайгаар тушаанагүй, энэ ажалые түргэдхэхэ хэмжээшье абанагүй, юуб гэбэл, эндэхи табан сушилкануудай нэгэниинншье ёһотойгоор хүдэлгэгдэнэгүй. Мүн олохон колхозуудайшье сушилканууд мууса хүдэлгэгдэнэ. «Заготзерногой» пунктнуудай сушилканууд баһал жэгтэй һайн гэхээр хүдэлнэгүй. Жэшээлхэдэ, «Заготзерногой» Харланай пунктын сушилкануудай пунктда ороһон таряае хатаажа үрдидэггүй дээрэһээнь, тэндэ үе үе болоод лэ 2—3 хоногой забһарлалга хэдэг, тиигээд забһарлалга хэхэ үедөө—таряа тушаажа абахаяа болидог байна.

Таряа тушаалгада һаад хэжэ байгаа үшөө нэгэ дутагдал юун бэ гэхэдэ, олон газарта нютагайнгаа пунктнуудые хэрэгсээнгүй, тэндээ байра дээрэнь таряагаа тушааха гэжэ оролдоногүй. Жэшээлхэдэ, Яруунын мяханай совхоздо хоёр томо склад бии, гадна, «Заготзерногой» саг зуурын пункт тэндэнь нээгдэнхэй. Гэбэшье, совхозой хүтэлбэрилэгшэд юундэшьеб таряагаа аяар 4—5 зуун модоной газар байһан Ганзурино тээшэ зөөдэг байна. Энэнь тон гайхалтай «аяншалга» юм. Теэд республикын бэлэдхэлэй органууд ба совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мэдээгүйшэн болоод, энээниень хараад лэ һуужа байдаг.

Автотранспорт хадаа таряа тушаалгые түргэдхэхэдэ тон ехэ удхашанартайнь хүн бүхэндэ мэдээжэ. Гэхэтэй хамта, олон ажахынуудта автотранспорт дүүрэн хүсөөрөө хэрэглэгдэнэгүй. Үгышье һаа, таряа зөөлгэдэ бэшэ, харин ондоо элдэб эсын ажалда ябуулагдаад байжа байдаг. Мүн лэ үнөөхил Боргойн совхоздо 30 тухайтай автомашина бии аад лэ, үсөөн тэдынь таряа шэрэлгэдэ ябуулагдаад, диилэнхинь элдэб модо, шулуу, хонидые орооной пункт хүрэтэр шэрэхэ гэхэ мэтээр—ондоо зорюулгатайгаар хэрэглэгдэнэ. Олохон организацинуудай хуряалгада элсүүлэгдэһэн машинанууд гэр гэртээ бусажа ерэнхэй һуужа байдаг. Автотранспортые бултыень таряа шэрэлгэдэ табиха, ондоо ажалда ябуулхагүй, мүн бусажа ерэһэн машинануудые һөөргэнь, колхозуудта таряа тушаалгын дүүрэтэр дары бусааха хэрэгтэй.

Мүнөө партийна, советскэ органууд, МТС ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд дээрэ дурсагдаһан ба бусадшье дутагдалнуудые ябууд дундань усадхаха, бүхы машина техникые дууһан табижа хуряалгые түргэдхэхэ, ток дээрэхи хүдэлмэриие, илангаяа сушилкануудай ба автотранспортын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха уялгатай. Эдэ бүхы ажал хүдэлмэриин хэгдэхэдэ эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри, социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ зэргэтэй юм.

…НРЮ-гэй Президент Иосип Броз Титын СССР-тэ ерээд байһан тухай

…А, октябриин 3. (ТАСС). …виин Арадай Федеративна …ликын Президент Иосип …ито, КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэ… секретарь Н. С. Хрущев, …О-гэй Союзна гүйсэдхэхэ ве…рүүлэгшэ Александр Ранко…дэнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд октябриин 1, 2, 3-най үдэрнүүдтэ Крымскэ хадануудай ойтой газарнуудта агнуури хээд, энэ үдэшэ Ялтын районду бусажа ерэбэ.

Агнуури амжалтатай үнгэрөө. Н. С. Хрущев, Иосип Броз Тито, Александр Ранкович буганнуудые алажа, олзотой бусаа.

☆ ☆ ☆

Зэдынхид нобшорһоор

Зэдын аймагай колхозууд, Боргойн совхоз ургаса хуряалгаараа республика дотороо эгээн һүүлдэ ябана. Октябриин 1-нэй мэдээгээр эндэ ороолото культура хуряалга хахадлаашьегүй байха юм. Борьёогой совхоздо 4300 гектар, мүн колхозуудта 13300 гектар ороолото культуранууд хадагдаагүй байһаар. Эдэ культурануудай хахадһаа холо ехэнь шэниисэ, хара таряан. Тиихэдэ, 5 мянга гаран гектар шэниисэ, хара таряан лафетнэ жаткаар хадагдаад, суглуулагдажа сохигдоогүй байһаар.

Ороолото культурануудые, нэн түрүүн шэниисэ хара таряа хоёрой хуряалгые иимэ ехээр удааруулһан дээрэһээнь тэрэнь ехээр айража, һалхи саһанда сохигдожо, нилээдгүй ехэ талмай дээрэ хэбтэшоо. Үдэр ошохо бүри орооһоной гээлтэ ехэдэжэ, хуряалга хэхэдэ бэрхэшээл ушарна.

Ургаса хуряалгада, түбхын түрүүндэ ороолото культуранудые хуряалгада иимэ шахардуу сагай ерээд байхада, МТС-үүдэй техникэ, колхозууд болон совхозой хүсэн хэрээр ашаглагданаб гэжэ хараад үзэхэдэ тон хангалтагүй байна.

Үшөөтэйн МТС-эй харьяата колхозуудта энэ жэлдэ ороолото культурануудай ургаса гол түлэб һайн. Илангаяа Ленинэй, Чапаевай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудта элбэг баян ургаса гаранхай. Теэд энэ жэлэй хуряалгада ямар бэрхэшээл ушарааб гэхэдэ, таряань ехэ ойротожо эдеэшэһэн байха юм. Тэрээн дээрэһээ боложо ороолото культурануудай хуряалгада эндэхи колхозууд сентябриин 20-ёор жэгдэржэ ороһон байгаа. Зарим колхоздо, жэшээнь, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо бүри орой ороһон байна.

АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛ ҺУЛА

Хуряалгын ехээр оройтоод байхада, МТС-үүдэй, колхозуудай, совхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала кампаниие ёһотой һайнаар эмхидхэжэ, машина техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха ёһотой байгаа. Үнэн дээрээ тиимэ юумэ хэгдээгүй.

МТС-эй машина техникын хэр ашаглагдажа байһаниие тодорхойлхын тула Үшөөтэйн МТС-эй хүдэлмэриин зарим дүнгүүдые хаража үзэе. Сентябриин 25-һаа октябриин 1 болотор хуряалгын тон халуун үе байгаа. Эдэ үдэрнүүдтэ «таряан ногоон» гэжэ шалтаг бариха аргагүй, комбайн болон лафетнэ жаткануудые үдэр һунигүй хүдэлгэжэ болохо байгаа бшуу. Теэд энэ МТС-эй 50-яад комбайнер болон лафетнэ жаткын машинистнуудай оройдоол 14-ниинь эдэ үдэрнүүдтэ нормоёо дунда зэргээр дүүргэһэн байна.

Нормоёо дүүргээгүй механизаторнуудай зариманиинь тон бага хүдэлмэри хэжэ гараа. Илангаяа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг табан комбайнернуудай оройдоо нэгэниинь—комбайнер нүхэр Ринчинов үдэрэйнгөө даалгабари дүүргэнэ, бэшэниинь муугаар ажаллана. Комбайнер Цыренов табан үдэрэй туршада 15 гектар таряа хуряаһан байха юм. Лафетнэ жаткын машинистнууд нүхэд Колмаков, Цынков, Надмитов мүн лэ хангалтагүйгөөр ажаллаа. Иимэ аали нобшо ажалынь үргэлжэлһөөр.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо таряа хуряалгын хүдэлмэриин эмхигүй, удаанаар ябажа байһаниие хуряалгын нэгэ үдэрэй байдалһаа хаража болоно. Октябриин 2-ой үдэр наратай дулаахан байгаа. Колхозой нэгэдэхи комплексно бригадын полевой станай газаа үдэрэй 12 час багта «С-6», «С-4» комбайнууд зэргэлэн зогсонхой. Нэгэниинь тракторгүй гээд, нүгөөдэнь—эбдэрээд миин байгаа. Бодото дээрээ комбайные шэрэхэ гэһэн тракторай тракторист МТС-ээ ябашаһан дээрэһээ комбайнань һаатаба. Харин үдэ болохо багта тракториснь ерэжэ, ажалдаа гараа. «С-4» комбайн бүхэли үдэртөө заһабарида байжа үнгэрөө. Энэ бригадада ажалладаг комбайнернууд һуниндөө хүдэлдэггүй. Ядахадаа үдэрэй сагта полевой станһаа холо хүдэлжэ байһан механизаторнуудта хоол абаашажа үгтэдэггүй дээрэһээ тэдэнь эдеэлхын түлөө хайран сагаа барадаг.

ҺУНИНДӨӨ АЖАЛЛАНАГҮЙ

Үшөөтэйн болон Цагаан-Усанай МТС-үүдэй механизаторнууд һуниндөө ажалланагүй. Октябриин 1-нэй һуни Молотовой, Кировэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай поли дээгүүр ябажа үзэхэдэ, ажаллажа байһан нэгэшье комбайн, лафетнэ жатка дайралдабагүй. Мэдэхэдэ, энэ колхозуудта хуряалгын эхилһээршье һуниин хүдэлмэри эмхидхэгдээгүй байшоо. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, тракторна бригадын бригадирнууд хуряалгын иимэ шахардуу сагта һанаа амархнаар дулаан гэртээ унтажа байхань гайхалтай.

Үдэр һуни илгадгүй ажаллаха арга боломжо эндэ бии. Комбайнуудынь, тракторнуудынь электроламппаар хангагданхай. Комбайнай агрегадуудта хүдэлхөөр хүнүүдшье олдохо, гансал колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө анхарал хэрэгтэй. Һуни хүдэлжэ байһан механизаторнуудые, колхозникуудые дулаан хубсаһаар хангаха, халуун эдеэ хоол тэдэндэ саг соонь абаашажа үгэжэ байха хэрэгтэй ха юм. Комбайнай агрегадуудта һуниндөө хүдэлхэ ажалша бэрхэ хүнүүдые табиха шухала. Тиихэдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һуниин ажалые һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэнь бригадирнуудта бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой бшуу.

ОРООҺОНОЙ ГЭЭЛТЭ ЕХЭ

Эндэхи колхозуудта, Боргойн совхоздо ургаса хуряалга шанар муутайгаар ябуулагдана. Орооһониинь айрана, олонхи комбайнуудынь зерноуловительгүй дээрэһээ орооһо гоожуулна, олон ушарта дээгүүр хадагдахадань доошоо ганхаһан залаанууд отологдожо, солоомынь узуурта үлэшэнэ. Мүн таряае автомашинаар комбайнһаа зөөхэдөө ехэл һаланаар хандана.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи бригадада хүдэлжэ байһан комбайнернууд нэгэ бага хэбтэхэеэ һанаһан шэниисын залаануудые үргэхэ ямаршье түхеэрэлгэ хэрэглэнгүй, «С-4» комбайнаар хуряахадаа угаа ехэ таряа гээнэ. МТС-эй директор нүхэр Петинов, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Барьядаев энээгээр ябадаг аад, ямаршье бодото хэмжээ абангүй үлэ мэдээшэг болоод лэ үнгэршэһэн байха юм.

Энэ колхозой 1-дэхи, 2-дохи бригаданuудта, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ солоомын узуурта адхаһан шэниисын, овёсой обоохойнууд дайралдана. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, таряагаа зөөжэ үрдинэгүй, автомашинануудынь үшөөл хангалтагүйтөөр ажаллана. Теэд комбайнернуудынь, таряа шэгнэгшэдынь аржагар улаан шэниисые зааханшье сэбэрлэгдээгүй, поли дээрэ хайра гамтүйгөөр адхажархина ха юм. Жэшээнь, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи комплексно бригадада ерэхэдэ полевой станһаа гурбадүрбэн километрын газарта хоёр комбайнууд овёс хуряажа байгаа. Эндэнь таряа шэгнэхэ уялгатай МТС-эй хоёр хүн миин байна. Тэндэнь сэбэрлэгдээгүй газар дээрэ хэдэн обоохой орооһон адхаатай хэбтэбэ. Теэд юу хэдэг шэгнүүршэд гээшэб? Хоёр мундуу шииираг эрэшүүл миил гараа кармандаа хээд комбайнһаа хэды бункер орооһон адхагдааб гэжэ тоолоод, багсаамжаар тэды центнер таряан гараа ёһотой гэжэ байгаа.

Тиихэдэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд комбайнернуудта солоомын узуурта туряа бүадхатты гэжэ захиралта үгөөд, саг дары автомашинануудаар хангаагүй дээрэһээнь комбайнууд ехээр һаатана.

— Ургасын һайн дээрэһээ 500 метр ябаад лэ бункернай дүүрэшэнэ, тиитэд автомашина хүлеэжэ заримдаа 2 час шахуу байгшабди,— гэжэ комбайнер Панасигин гомдоно.

Энэнь тон зүб, иимэ байдал гансахан энэ комбайнерай ажалда ушарна бэшэ, мүн бэшэ комбайнернуудайшье ажалда али олон тохёолдодог.

ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ТУШААЛГА УДААРНА

Ленинэй, Доржи Банзаровай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай тогууд дээрэ орооһо таряан ехээр оронхой. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ток дээрэ 3 мянгаад центнер шэниисэ хэбтэжэ байна. Теэд эдэ колхозууд гүрэндэ таряа тушаалгаяа мүнөө хүрэтэр дүүргээгүй. Ленинэй, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозууд һаял таряа тушаалгаяа 30-аад процент болгожо байна. Илангаяа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо таряа хатааха, сэбэрлэхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Эндэ «ВИСХОМ» сушилка бии аад, заһабарилагдаагүй дээрэһээ хүдэлмэрилнэгүй. Ток дээрэнь түхэреэн сүүдхын ажал эмхидхэгдэнэгүй.

Ушар иимэһээ аймагай колхозууд, совхоз гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө хахадлаашьегүй байна.

Мүн аймагай колхозуудта, совхоздо үрэһэ хүрэнгэ хаалга удааруулагдажа байна. Октябриин 1-нэй байдалаар эндэ үрэһэ хаалгын түсэб һаял 15 процент болонхой. Боргойн совхоздо, Сталинай, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозуудта нэгэшье центнер үрэһэн үшөө хаагдаадүй байһаар.

ЭМХИДХЭЛЭЙ БОЛОН ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ҺАЙЖАРУУЛХА

Аймагай колхозуудта, совхоздо таряа хуряалгын, гүрэндэ таряа тушаалгын, үрэһэ хаалгын иимэ хангалтагүйгөөр ябажа байхада, аймагай Соведэй гүйсэдком, партиин айком, тэрэнэй инструкторска группанууд һүүлшын үдэрнүүд хүрэтэр һанаа амархан, «таряан ногоон» гэһэн баримтануудтай эбсэшоод лэ һуужа байгаа.

Энэ һанаа амар байдалынь иимэ үшөө нэгэ баримта гэршэлнэ. Хуряалгын халуун хаһа орохотой сасуу партиин айком (секретаринь нүхэр Желтый) МТС-үүдэй зонодо хүдэлдэг секретарьнуудаа амаралтада табижархиһан байба. Мүнөө таряа хуряалгын иимэ шахардуу сагта партиин айкомой зоны секретарьнууд нүхэд Будажапов, Хандуев гэгшэд һанаа амархан курортдо амаржа байнад. Хуряалгын үедэ айкомой инструкторска группанууд ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриие тон хангалтагүйгөөр ябуулна. Хоёр МТС-тэ нэгэ нэгэ инструкторнууд үлэшоод лэ, нэгэл колхоздо һуужа байна.

Ушар иимэһээ хуряалгын хүдэлмэриин хойноһоо хиналта ехэ һула, тэрээн дээрэһээ Цагаан-Усанай МТС-эй газаа бууса дээрэнь хоёр комбайн миин зогсоһоор. Мэдэхэдэ, тэдэ комбайнуудынь комбайнергүй гээд байна. Мүнөө үедэ эндэ комбайнергүй гэжэ хоёр ехэ машиные зогсоожо байха гээшэ тон харюусалгагүй хэрэг гээшэ. МТС-эй директор нүхэр Биртанов доторойнгоо арга боломжонуудые хэрэглэхын орондо «маанадта комбайн эльгээгты» гэжэ һуудаг. Мүнөө эндэ Тарбагатайн, Сэлэнгын аймагуудһаа комбайнууд ерэнхэй.

Хуряалгын хойноһоо хиналта һулаар табигдаһан дээрэһээ аймагай зарим колхозуудта шэниисэ, хара таряагаа уридшалан хуряахын орондо, овёс, зелёнко хуряалгада комбайнуудынь ашаглагдажа байна бшуу.

Зэдын аймагай МТС-үүдтэ, колхозуудта, совхоздо ороолото культурануудай хуряалга ойрын дүрбэ-табан үдэртэ дүүргэжэ, зелёнко солоомоёо түргэнөөр суглуулжа абаха дүүрэн арга боломжо бии.

Б. ГЫЛЫКОВ, манай тусхай корреспондент.

Красноярска ГЭС-эй барилгашад Красноярск Шумиха хоёрой хоорондо бетондогдомол шоссейнэ харгы барижа байна.

Барилга дээрэ абарга хүсэтэ бульдозернууд, экскаваторнууд хэрэглэгдэнэ. Ашаа ехээр тээдэг автомобильнууд — самосвалнууд хүдэлмэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус харгын барилга дээрэ.

ТАСС-эй фотохронико.

☆

Үдэртөө хори—гушан гектар

Яруунын аймагай комбайнернуудай социалистическэ мүрысөөндэ мяха-һүнэй совхозой комбайнер Павел Виноградов таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилэн түрүү һуури эзэлжэ ябана. Нүхэр Виноградов сезон соогоо 400 гектар хуряаха уялгаяа мүнөө амжалтатайгаар дүүргэбэ. Сентябриин 25-най мэдээгээр комбайнер Виноградов 600 га ороолото культурануудые эрхим шанартайгаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряаһан байна. Энэ нүхэрэй комбайн 8—10 гектарай орондо үдэр бүри 20—30 гектар хуряадаг байба.

Мүн совхозой комбайнернууд Добрынин, Бирсанов, ахадүү Федотовтон абаһан уялгануудаа дүүргэбэ.

Б. Васичкин.

Комбайнер Базик Низамеев

Ново-Брянска МТС-эй механизаторнуудай дунда комбайнер Базик Низамеев үнэн сэхэ ажалаараа суурхана.

1949 ондо комбайнернуудай һургуули дүүргээд, МТС-тэ хүдэлхэеэ тэрэ ерээ һэн. Залуу комбайнерта хуушарһан «Коммунар» комбайн даалгагдаа бэлэй. Комбайнаа һайнаар заһабарилжа бэлэдхээд, түрүүшын үдэрһөө эрхимээр ажаллажа эхилээ. Тиигэжэ һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ социалистическэ мүрысөөндэ аймаг соогоо түрүү һуури эзэлнэ.

Нүхэр Низамеев энэ жэлдэ Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо таряа хуряалгада гараа һэн. Хуряалгын урда болоһон комбайнернуудай суглаан дээрэ сезон соогоо 500 га таряа хуряаха уялга нүхэр Низамеев абаа. Тэрэ хадаа бэрхэ һайн комбайнер байхаһаа гадна, мүн эдэбхитэй эмхидхэгшэ юм. Тэрэнэй агрегадай гэшүүд — трактористнууд Василий Фадеев, Савелий Маслов, штурвальный Леонид Матвеев гэгшэд өөһэдынгөө уялга гүйсэд мэдэдэг, ажалдаа оролдосотойгоор хандадаг байна. Низамеевэй агрегат таряагаа эрхим шанартайгаар хуряадаг ба сохидог юм.

Тус агрегат 24 үдэрэй туршада 500 га таряа хуряажа, абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. 8 га нормотой байһан аад, үдэртөө дунда зэргээр 20,8 га хуряагаа. Түрүүшын 10 үдэр нормоёо 27 гектарта хүргэжэ, 270 га таряа хуряаба.

Мүнөө энэ нүхэр хуряалгын дүүрэтэр үшөө 300 га таряа хуряаха уялга абаа. Тус МТС-эй дирекциин шиидхэһэнэй ёһоор суута комбайнер Курбын МТС-эй харьяата Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо эльгээгдээ.

Үнэн сэхэ ажалайнь түлөө Базик Низамеевые МТС-эй дирекци хэдэ дахин, мүн һаяхан БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерство үнэтэ бэлэгээр шагнаһан байна.

И. Филиппов.

Республикын МТС-үүдтэ тракторна хүдэлмэриин жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай 1956 оной октябриин 1-нэй мэдээн

МТС-үүд	Зөөлэн хахалалгада оруулхада хэгдэһэн хүдэлмэринь	Нэгэ условно трактораар хахалагдаһаниинь (гектараар)
Кабанскын	107,4	806,1
Чесанын	103,0	569,0
Ехэ-Кударын	102,0	681,9
Түнхэнэй	101,7	625,7
Суулгын	101,6	657,6
Хориин	101,4	534,2
Хэжэнгын	100,0	537,8
Жэрэмэй	97,3	463,8
Хэрэнэй	94,4	506,5
Эгэтын	92,8	539,9
Темлюйскэ	92,6	730,5
Цагаан-Усанай	91,7	580,2
Охин-Булагай	90,9	611,2
Баргажанай	89,6	543,8
Погранична	86,2	536,2
Бургалтайн	85,8	458,7
Үдын	85,7	524,9
Хамнигадайн	85,1	472,5
Курбын	84,3	550,9
Ново-Брянска	84,2	555,5
Хүнтэйн	83,2	433,6
Кяхтын	82,8	527,5
Саянтын	82,5	518,9
Бага-Куналейн	82,4	487,0
Хонхолойн	81,0	485,9
Селендумын	80,8	580,8
Итанцын	78,7	447,2
Сэлэнгын	78,6	627,9
Ториин	77,1	393,1
Бичурын	76,8	461,3
Үшөөтэйн	75,4	505,9
Иволгын	75,4	411,9
Сухын	74,8	439,1
Тарбагатайн	73,3	450,3
Ехэ-Куналейн	73,0	472,2
Нарһатын	72,1	391,0
Гашейн	70,5	447,1
Закаменай	69,3	319,7

Улад зондоо удха түгэлдэр лекцинүүдые уншаха

Олондо хүндэтэй лектор

Ленинэй орденто Улан-Удын паровозо-вагонно заводой инструментальна цехын улаан булан соо хүн зон олоороо сугларанхай байгаа. Тэдэнэй шэг шарайнуудынь хүхюу, золто ажалай баяраар билтарма байба. Эдэмнай халаанайнгаа дүүрэмсээр лекци шагнахаяа сэхэ ерэһэн хүнүүд болоно.

— Лекциин эхилтэр үшөө 30 минута үлөө,—гээд тэндэ сугларһан хэдэн хүдэлмэришэд социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые бэшэдэг самбар тээшэ ошожо өөһэдынгөө, мүн нүхэдэйнгөө түйлаһан амжалтануудые хаража һонирхоно. Нүгөө зариманиинь уншалгын зал руу орожо, газетэ, журнал уншана.

Уданшьегүй үдэшын 8 час болобо. Эндэ сугларһан хүдэлмэришэд һууряа эзэлжэ, абяа шэмээгүй болоно. Цехын профкомой түрүүлэгшэ нүхэр Хмелев сугларагшадта хандаад:

— Зай, нүхэд! Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ обществын гэшүүн Геннадий Иванович Хилтухин уласхоорондын байдал тухай лекци уншахань. Ойлгоогүй, мэдээгүй юумэеэ асуухаар бэлэдхэжэ байгты, — гэбэ.

— Энэ нүхэрэй лекциие оло дахин шагнаа бэлэйбди. Һайнаар уншадаг хүн даа гэлдээд, сугларһан зон шэмээгүй болобо. Зарим нэгэнииньблокнодоо гаргажа, бэшэхээр зэһэнэ.

Лектор Геннадий Иванович трибунада гаража, сугларагшадые амаршалаад, лекциеэ эхилбэ. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон бэелүүлхын тула советскэ арадай хэжэ байгаа юумэн тухайда лектор түрүүшээр тусхай тогтожо хэлэбэ.

— Арадайнгаа ажахые хүгжөөхэ, ороноо хамгаалха хүсэ шадалаа бэхижүүлхэ, ажалшадай ажана байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр советскэ арад ехэ амжалтануудые түйлаа,—гэжэ лектор хэлээд, тэрэнээ тоо баримтануудаар тодорхойлон харуулаа. Тэрэшэлэн һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа 1956 ондо тус заводой түйлаһан амжалтанууд, хүдэлмэридэхи дутуунууд тухайдань дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. — Манай заводой ажал хүдэлмэри тухай манһаа нэгэшье дутуугүй мэдэхэ лектор байнал. Энэ лекци бэшэжэ байха үедөө заводой болон цехүүдэй ажалтай һайса танилсаһан байгаа гээшэ ха гэлсэнэ. Нээрээшье нүхэр Хилтухин заводой цехүүдээр ябажа, ажал хүдэлмэри тухайдань хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэһэн байна.

Хүдөө ажахые түргөөр хүгжөөхэ, тэрээнһээ ашаг шэмэ ехээр абадаг болохын тула колхознигуудай, механизаторнуудай эршэ зоригтойгоор хүдэлмэрилжэ байһан тухайда баримтануудые дурдан байжа хэлэбэ.

Лекциеэ үргэлжэлүүлэн, социализм байгуулжа байгаа оронуудай, илангаяа агууехэ хитад арадай түйлаһан амжалтанууд тухайда, Хитадай Коммунистическэ партиин VIII съездын удхашанар тухайда хэлээ. Тиихэ зуураа, эдэ оронуудта Советскэ Союзай ехэ туһа хүргэжэ байһан тухайда дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

— Азиин болон Африкын оронуудта национально - сүлөөрэлгын хүдэлөөн хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ байна,—гэжэ лектор тэмдэглэбэ. Египедэй правительствын Суэцкэ каналые өөрын национальна мэдэлэй болгоһон тухай, энээнтэй дашарамдуулан баруун гүрэнүүдэй хэжэ байһан хардалга, гүрдэлгэ, заналта тухайда тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Лекцинь хоёр час тухай үргэлжэлөө. Сугларһан хүдэлмэришэд һууриһаа бодобогүй. Тэдэнэр Геннадий Ивановичын лекциие ехээр һонирхожо, олон асуудал һураһан байха юм. Хүдэлмэришэдэй асуудалнуудта ойлгосотой, тодо харюунуудые үгөө.

Геннадий Иванович ганса мүнөө бэшэ, хододоо арад зоной һонирхомоор, удха һайнтай лекцинүүдые уншадаг юм.

Нүхэр Хилтухин лекци уншахаһаа түрүүн предприятиин гү, али эмхи зургаанай ажал хүдэлмэритэй танилсаад, тэндэһээ баримтануудые абажа хэрэглэдэг. Бэшэмэл лекци уншаад гарадаггүй, юрэ хөөрэлдэжэ байһан шэнгеэр, ойлгосотойгоор хөөрэдэг юм. Тиимэ ушарһаа нүхэр Хилтухинай уншаһан лекцинүүд ойлгосотой, нүлөө ехэтэй байдаг. Тэрэнэй лекцидэ хүн зон олоороо сугларлаг, һонирхожо шагнадаг.

Ажалшадай дунда политическэ эрдэм болбосорол дэлгэрүүлхэ үүргэдээ нүхэр Хилтухин тон эдэбхитэйгээр, харюусалгатайгаар хандана. Энэ жэлэй юһэн һара соо нүхэр Хилтухин политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ обществын даалгабаряар 93 лекци уншаһан байна. Тэрэнэй уншаһан лекци бүхэнииньшагнагшадай талаһаа хододоо һайн сэгнэлтэ абадаг юм.

Геннадий Иванович Хилтухин уншаха лекциингээ удха түгэлдэр, һонирхолтой байхынь тулада теоретическэ бэлэдхэлээ, уншаха мэргэжэлээ улам һайжаруулхын тулада ехэ оролдолго гаргана.

Б. Ширеторов.

Һонирхолтой лекцинүүд уншагдаба

Мухаршэбэрэй аймагта таряа хурялгын шухала үе ябажа байна. Энэ үедэ политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ обществын гэшүүн нүхэр Т. Мункоев аймагай хэдэн колхозуудай полевой стануудта, малай фермэнүүдтэ, клубуудта һонирхолтой лекцинүүдые уншаба.

Эгээн түрүүн «Коммунизм» колхозой 3-дахи һаалиин фермэдэ «Бурхан шажанай бии болоһон ба тэрэнэй хархис үзэл сурталтай яажа тэмсэхэб» гэһэн лекци уншаа. Лекцинь ехэ һонирхолтой байба. Эндэ малшадһаа гадна, дүтын полевой стануудай колхознигууд, механизаторнууд, колхоздо туһалхаяа ерэһэн һурагшад олоороо хабаадалсаба.

«Энхэ элүүр ажаһуудалай түлөө» гэһэн лекци Сталинай нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозуудай полевой стануудта уншаа. Энэ лекциень таряа хуряажа байһан механизаторнууд, колхознигууд ехээр һонирхожо шагнаба.

Нүхэр Мункоев лекци уншахадаа парти, правительствын табиһан зорилгонуудые эндэхи нютагай байдалтай нягтаар холбожо шадана.

— Ороһо таряанай үндэр баян ургаса хуряаха, жэл бүхэндэ 11 миллиард пүүд ороһо таряа суглуулжа абадаг болохо зорилго партиин XX съезд табяа. Энэ зорилго бэелүүлхын тулада Мухаршэбэрэй аймагай зарим колхозууд шанга тэмсэл хэнэгүй, эндэ таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга эмхигүйгөөр ябана. МТС-үүд, колхозууд бии байгаа арга боломжоёо хүсэд хэрэглэнэгүй, — гэжэ лектор тэмдэглэбэ. Саашань энэ тобшололоо баримталжа, хэдэ хэдэн жэшээнүүдые лекци уншажа байһан колховойнгоо таряанажалай бригадануудай байдал дээрэһээ харуулба.

Мүн таряа хуряалгын шухала хүдэлмэриин үедэ архи ууҗархёод лэ, хүдэлмэригүй миин зайжа ябадаг хүнүүдые нэрлэн шүүмжэлээд, тэдэнтэй тэмсэхэ хэрэгтэй гэбэ.

— Һаяхан аймагай центртэ «Коммунизм» колхозой гэшүүн коммунист нүхэр Трофим Филатов сентябриин 22-то «Чайнын» захада унашоод, унтажа хэбтэбэ. Иимэ ушарнууд ганса нэгэ бэшэ үзэгдэнэ. Тиимэһээ хуушан сагай иимэ үлэгдэлнүүдтэй шангаар тэмсэхэ ёһотойбди. Колхозуудай правлени болон партийна организацинууд хэмжээ абаха, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха уялгатай гэжэ лекторэй хэлэхэдэ шагнагшад бултадаа зүбшөөбэ.

Г. Гармаев.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

Партиин Мухаршэбэрэй айкомой бюро гүрэндэ таряа тушаалгын ябасые зүбшэн хэлсээд, тон муугаар ябажа байһые тусхайлжа тэмдэглээ. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Хуторной, парторганизациинь секретарь нүхэр Калашников) хуряалгын эхинһээ хойшо 9 мянга гаран центнер таряа сохижо абаһан болобошье, сентябриин 19-нэй мэдээгээр миин 600-гаад центнер таряа гүрэндэ тушааһан байгаа. 8 мянган центнер ороһониинь сэбэрлэгдээгүй, тогууд дээрээ хэбтэнэ. Үдэр бүхэндэ 400—500 центнер таряа сэбэрлэжэ тушааха аргатай аад, тиигэжэ шадаагүй байха юм.

Маленковой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Волохов, парторганизациинь секретарь нүхэр Ситников) 8 мянга гаран центнер сохигдоһон ороһонойнгоо миин 148 центнерыень тушаагаа.

Таряа тушаалгые һаяын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ тодорхой хэмжээ абахыень тэдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалаа.

Айкомой бюро таряа тушаалгые эрид түргэдхэхэ тодорхой тогтоол гаргаа.

ОКТЯБРИИН УРДА ТЭЭХИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МҮРЫСӨӨН

Машинист Елисафенкын үүсхэлээр

Улан-Удын паровозно деподо ажалладаг машинист Елисафенко түрүүшүүлэй нэгэн юм. Нүхэр Елисафенко паровозоо удаан саг соо заһабарида оруулангүй, арадай ажахын ашаае шадаал һаа ехээр зөөхэ үүсхэл гаргаа һэн. Депогой бригадынхид машинист Елисафенкын үүсхэлые хүндэтэйгөөр хүлеэн абаад, паровозоо удаан саг соо заһабарида оруулхагүйн түлөө эдэбхитэйгээр мүрысэнэ.

Паровозуудай эрхим бригаданууд локомотивуудаа гамтайгаар ашаглажа, заһабарилагдаха болзоройнь холо үнгэртэр ябуулна. Эдэ түрүү бригаданууд паровозуудые иигэжэ удаан саг соо заһабарида оруулангүй гүйлгэхэдөө олон зуу мянган түхэригэй гүрэнэй зөөри арьбална. Һайнаар ашаглагдаһан эдэ паровозууд гүрэнэй зүгһөө шалгалтын болоходо эрхим сэгнэлтэ абаа.

Ахалагша машинист Филоновой хүтэлбэрилдэг «Еа-2084» сериин паровоз капитальна заһабарида оронгүйгөөр 345 мянган километр гүйгөө. Тус паровоз энэ үе соо дунда зэргын заһабарида 2 дахин орохо ёһотой байгаа. Гэбэшье, капитальна заһабариһаа хойшо ойролоол 4 дахин багашаг заһабарида ороо. Паровозынь техническэ харууһалгынгаа талаар һайн.

Ахалагша машинист Костиной хүтэлбэрилдэг бригада «Еа-2130» сериин паровозые гамтайгаар ашаглана. Энэ паровоз капитальна заһабарида ороһонһоо хойшо 466 мянган километр гүйгөөд, оройдоол 1 дахин дунда зэргын заһабарида ороо.

«2923» сериин паровоз мүн лэ муу бэшээр ашаглагдана. Энэ паровозойхид локомотивоо гүйлгэхэ даалгабаряа 2,5 дахин үлүүлэн дүүргэбэшье, дунда зэргын заһабарида нэгэшье дахин оруулагдаагүй. Ахалагша машинист нүхэр Гребнев паровозоо техническэ талаарнь һайнаар харууһална.

Ахалагша машинистнууд Шестаков, Щербаков болон бусадай хүтэлбэрилдэг паровозуудай бригаданууд локомотивуудаа заһабарида оруулангүйгөөр ябуулна.

Депогой машинистнууд Агууехэ Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зуураа, арадай ажахын ашаануудые түсэбһөө гадуур шэрэхын түлөө шангаар тэмсэнэ.

В. Иванов.

Шадамар наймаалагша

Бичурын аймагай центрын магазинайхид ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой юм. Магазинай хүдэлмэрилэгшэд республикын бүхы худалдаа наймаашадтай хамта Агууехэ Октябриин һайндэрые ажалай амжалтаар угтахын түлөө тэмсэжэ байнад. Үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, эд бараанай эрьесын түсэбые һара бүри 110—120 процент дүүргэнэ.

Худалдаа наймаанай организацида 15 жэл ажаллажа, ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон Раиса Георгиевна Степанова тус магазиниие шадамараар хүтэлбэрилдэг. Магазин соонь ходо һаруул сэбэр байдаг. Тагууд дээгүүр жэрылгэн табигдаһан элдэб эд бараан хүнэй дура татана. Магазинда орогшод үргэн хэрэглэлэй эд бараа: оёмол хубсаһа, гутал, мебель, наадаихай гэхэ мэтые худалдан абаха аргатай.

—Манда 500 гаран зүйлэй эд бараан наймаалагдана,—гэжэ нүхэр Степанова омогорхон хөөрэнэ.

Худалдан абагшадта Раиса Георгиевна анхаралтайгаар хандадаг, тэдэнэрэй захилые саг соонь дүүргэхэ гэжэ оролдодог юм. Тиимэһээ гүйсэгүй эд бараан магазиндань үгы шахуу болоо. Оролдосотой ажалайнгаа түлөө ажалшадай зүгһөө саг үргэлжэ баясхаланда хүртэнэ.

Н. Хазагаев.

Шахтёрнууд амжалтаяа арьбидхана

Галуута-Нуурай рудоуправлениин шахтёрнууд партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэһэн юм.

Шахтернууд абаһан уялгаяа хүндэтэйгээр дүүргэжэ байна. Тэдэнэр 8 һарынгаа даалгабариие болзорһоонь урид дүүргээд, Шахтёрой һайндэр хүрэтэр хэдэ мянган тонно нүүрһэ гүрэндөө түсэбһөө гадуур үгөө һэн. Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ зорюулагдажа дэлгэрһэн мүрысөөндэ рудоуправлениин шахтёр бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ мүрысөөндэ 7/8 шахтынхид түрүүлжэ ябана. Эдэнэр сентябрь һарада олон зуун тонно нүүрһэ түсэбһөө гадуур тушаагаа. Тус шахтын нэмэл участогайхид сентябрь һарада ажалайнгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлжэ, нилээд ехэ нүүрһэ малтаа. Газар дээрэ нүүрһэ малтадаг экскаваторай машинист нүхэр Чекулаев, бурильщик Михеев халаан бүриингөө даабариие 150—200 процент дүүргэнэ.

И. Фадеев.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэнэ

Мяханай комбинадай үүсэлэлгын цехынхид Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ шэнэ уялгануудые абаһан байна.

Тэдэнэр уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые бүри дээшэлүүлжэ байнхай.

Климентьев, Бурдуковский, Цыдымпилов, Изюрьев, Захватова, Калмыкова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд ажалай амжалта түйлана. Үйлэдбэриин түрүүшүүл Бочкарев, Перевалихин, Иванов, Днепровский, Белобородов болон бусад мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ ябана.

Н. Святогор.

СОВЕТСКЭ СО[...] ДОТОР

Алтайска хизаар энэ жэлд[...] орондоо 350 миллион пүүд [...] һо таряа тушааха уялга аб[...] Колхозууд болон совхоз[...] ороһо таряан элеватор[...] «Заготзерногой» пунктнууд[...] һалгаряагүй орожо, т[...] улам саашаа түмэр замаар [...] зүүн ба баруун промыш[...] районууд хударутa утa [...] нууд болон ошоно. Эдэ үдэр[...] тэ Барнаульска элеваторай [...] лектив шангаар ажаллажа [...] Шоссейнэ ба юрын, мүн [...] замуудаар үдэр бүри энэ [...] торта 5 мянган тонно ороо[...] ряан асарагдажа байна.

Василий Чичулинай хала[...] хим һайнаар хүдэлмэрилж[...] халаанайхид 8 час соо 28 ва[...] ороһо ашаха даалгабаряа [...] гон хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ороһоор [...] лагдаһан вагонуудые ха[...] начальник В. Чичулин пло[...] жо байна.

ТАСС-эй фотохрони[...]

Курганска область. (В. И[...] нинэй нэрэмжэтэ Хүдөө а[...] бүхэсоюзна академиин х[...] гэшүүн, новатор-полевод Т[...] тий Семёнович Мальцев хү[...] рилэгшэтэй Шадринска турш[...] станциин алдар суу улам [...] ноор дэлгэрнэ. Уралай үмэнэ[...] хэ байдалда газарай хүрьһэ[...] дүүрилхэ шэнэ арга оньһые [...] шань шэнжэлхэтээ хамта [...] зой энэ туршалгын станци [...] бобово культурануудые маш[...] хуряаха, асуудал шиидхэгдэ[...] доо ажахын хэдэ хэдэн шэн[...] шинануудые нарижуулан һ[...] руулагдана, шэнээр байгуул[...] на, мүн бусадшье асууда[...] шиидхэгдэнэ.

Мүнөө жэлдэ Шадринска[...] шалгын станцида ороной [...] заарнууд болон областьну[...] 1700 гаран хүн ерэһэн [...] Мүн тэрэшэлэн хилын саана[...] дэн оронуудай — Венгри, Б[...] ри, Югославии болон Хитада[...] лөөлэгшэд энэ жэлдэ Ма[...] тосхондо ерэжэ, станциин [...] мэритэй танилсаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хитадай [...] налист, «Женьминьжибао» [...] тын корреспондент Лу Хао [...] Мальцевтай хөөрэлдэжэ [...] Баруун гарһаа оршуулагша [...] Жу-хен байна.

ТАСС-эй фотохрони[...]

Киргизскэ ССР. Ве[...] хабсардаг заводой барилгы[...] рүүшын ээлжээнэй худ[...] Фрунзе городто хэгдэжэ [...] Харьковска велозаводой үй[...] рилһэн детальнуудаар [...] «Прогресс» гэжэ түрүүшы[...] гаад велосипед хабсарагдаба[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь[...] рагша В. И. Фефанов хү[...] рилжэ байна.

ТАСС-эй фотохр[...]

Политехническэ һуралсал үргэнөөр эмхидхэхэ

ҺУРГУУЛИНУУДАЙ хүдэлмэриие шэнэдхэн һайжаруулжа, ажабайдалтай нягта холбоотойгоор эмхидхэхэ, эрдэм ухаанай эшэ үндэһые һурагшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха, промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэритэй һайса танилсуулха ба ажалай дүй дүршэл олгохо гэһэн Парти, Правительствын заабариие бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ арадай гэгээрэлэй органуудай, һургуулиин багшанарай хүндэтэйшье, шухалашье хэрэг болоно.

Манай республикын һургуулинууд һуралсалай шэнэ түсэбтэй болонхой. Тэрэнэй үндэһөөр эхин классуудта гар ажал, 5—7-дохи классуудта мастерской дотор ба һургуулиин шадарай туршалгын участогууд дээрэ хүдэлмэрилхэ, 8—10-дахи классуудта хүдөө ажахы, машинанууд, электротехникэ үзэхэ юм. Ахалагша классайхид мастерской ба туршалгын участогуудта хүдэлхэһөө гадна, нютагайнгаа предприятинуудта, МТС-үүдтэ, совхозуудта, колхозуудта практика гараха ёһотой.

Яруунын аймагай һургуулинуудые абаад үзэхэдэ, мүнөө сагай эрилтын ёһоор политехнизаци бэелүүлхэ ябадалда хүсэд харюусахагүй байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Һурагшадые промышленна үйлэдбэритэй танилсуулха хэрэгтэ һуралсалай мастерскойнууд гол үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Гэхэ зуура, тиимэ мастерскойнуудые эмхидхэхэ гэхэдээ Яруунын һургуулинууд элдэб бэрхэшээлтэй ушарна. Олонхи колхозуудай, МТС-үүдэй, совхозой хүтэлбэрилэгшэд һургуулинуудай мастерской эмхидхэлгэдэнь, тэрэниие элдэб хэрэгсэлнүүдээр, зэр зэмсэгээр болон техникээр хангалгада хүсэд анхарал хандуулнагүй, тодорхой туһаламжа һургуулинуудта үзүүлнэгүй.

БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерствошье политехнизациин хэрэгтэ ушарһан дутуу дунданууудые богонихон болзор соо усадхахын, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдээр, һургуулинуудые сэхэ дээрэһээ хангаха тодорхой хэмжээ абанагүй.

Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэдэ, Яруунын аймагай һургуулинуудта хүсэд түхеэрэлгэтэй нэгэшье мастерской байгаагүй. Үльдиргын дунда һургуули (директорынь Ц. Н. Номтоев) дархалалгын шэнэ мастерской барибашье, шухала зэмсэг хэрэгсэлнүүдээр тэрэнээ хүсэд хангажа шадаадүй. Эндэнь оройдоо 5 верстак, модо дархалха 10 комплект зэмсэг бии юм. Тусхай мастерскойн байра байхагүй. Шэнэ мастерской бариха хэрэгтэ хэншье туһалнагүй. Нарһатын дунда һургуулида (директорынь Г. И. Бадашкеев) мастерскойнуудай байха шэнэ гэр баригдажа байнхай. Гэбэшье, материалнуудай дутамаг дээрэһээ барилгань ехээр унжагайраа. Мүнөө слесарна, модо дархалалгын мастерскойнуудай нэрэтэй таһагууд бии болобошье, һуралсалай-хүмүүжүүлгын, ариг сэбэрэй, аюулгүйн эрилтэнүүдтэ хүсэд харюусахаар бэшэ байна. Эндэхи слесарна мастерскойдонь хэдэн эбарга, хуурай гэхэ мэтэһээ ондоо,мүртэй юумэгүй байһаар.

Гүндын дунда һургуулиин (директорынь З. Д. Цыдыпов) энэ талаар бүришье олон дутагдалтай. Урданьдолоон жэлэй байһанаа дунда һургуули болгогдоһоорнь хоёр жэл үнгэрөө. Тиимэһээ, байра байдалаар ехэ дутамаг юм. Мастерской болгогдохо гэрээрнь һурагшад байра хэнхэй. Ондоо һургуулинуудташье иимэрхүү байна.

Һургуули, һуралсалай мастерскойнуудые өөһэдынгөө хүсөөр бариха гэһэн шэнэ патриотическа үүсхэл манай республикын колхознигуудай дунда дэлгэрэнхэй. Энээндэ Ториин аймагай Хрущевой, Кабанскын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозууд эхи табяа. Яруунын аймагай «Коммунизм» колхоз мүн лэ эхин һургуулиин шэнэ байшан барижа дүүргэбэ.

Политехническэ һуралсалда хэрэгтэй зэр зэмсэгүүд, түхеэрэлгэ дээрэһээ хэзээ эльгээгдэхэ ааб гэжэ хүлеэнгүй, тэдэниие нютагһаа оложо худалдан абаха, суглуулха шухала. Тиимэ хэрэгсэлнүүдые нютагай промкомбинат бүтээхэ дүүрэн аргатай. Теэд энэ талаар юуншье хэгдэнэгүй.

Зэр зэмсэгүүдые нютаг дээрээ суглуулхын, худалдан абалгын талаар Үльдиргын дунда һургуулиин һурагшадай гаргаһан үүсхэл һайшаалтай. Тэндэхи һурагшад түмэр түдэгэ суглуулжа тушаагаад, олоһон мүнгөөрөө элдэб зэмсэгүүдые абаһан байха юм. Энэ хүдэлмэридэ һурагшад Б. Дашиев, Ц. Тушинов эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тэрэшэлэн тус һургуулиин пионернүүд, комсомолецууд өөһэдынгөө түрэлхидһөө 80 гаран хэһэг зэмсэгүүдые суглуулжа, асарһан байна. Эгэтын МТС модо дархалалгын олохон зэмсэгүүдые һургуулида үгөө.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор промышленна предприятинууд, МТС-үүд политехническэ һуралсалда хэрэглэжэ болохоор, үйлэдбэридэ хэрэглэгдэхэгүй техническэ түхеэрэлгэеэ һургуулинуудта түлөөһэгүйгөөр үгэхэ зэргэтэй. Энээниие үндэһэ болгон, Эгэтын МТС нэгэ трактор, нэгэ бүтэн ба нэгэ эбдэрхэй автомашинануудые, мүн ондоошье зүйлнүүдые Үльдиргын дунда һургуулида үгэһэн байна.

Гэбэшье, Нарһатын МТС-эй, Яруунын совхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгые тооногүй. Нарһатын МТС (директорынь нүхэр Нагорных) Нарһатын дунда һургуулида нэгэ трактор үгэхэ гэжэ найдуулһан аад, тэрэнээ хоёр жэлэй туршада дүүргэнэгүй. Яруунын совхоз (директорынь нүхэр Зайцев) «ДТ-54» маркын трактор, «Коммунар» комбайн, тракторна анзаһа, борной, генератор гэхэ мэтые Гүндын дунда һургуулида үгэхэ ёһотой аад, үгэнэгүй.

Туршалгын участогуудые эмхидхэлгын талаар Нарһатын, Үльдиргын дунда һургуулинууд зарим тэды дүй дүршэлтэй болонхой. Гэбэшье, участогуудайнь талмай багахан юм. Тэдэниие үргэдхэжэ, туршалгын хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ шухала.

Нарһатын дунда һургуулиин дэргэдэ 0,3 га талмайтай туршалгын участок эмхидхэгдэһээр гурбан жэл болоо. Тэндэнь «Пурпуровая» гэжэ ранеткын 26 һөөг, «Канадская» гэжэ малинын, крыжовнигой һөөгүүд һайнаар ургана. Хойто жэлһээ зариманиинь жэмэслэжэ эхилхэ. Үльдиргын дунда һургуулида туршалгын участок, географиин, метеорологиин талмайнууд эмхидхэгдэнхэй. Гэхэ зуура, участогайнь дэргэдэ туулай, шубуу үсхэбэрилхэ, зүгы бариха талаар юуншье хэгдэнэгүй.

Класс, һуралсалай мастерской дотор туршалгын участогуудта эмхидхэгдэдэг хэшээлнүүд политехническэ һуралсалые хүсэд бэелүүлжэ шадахагүй байна. Колхозой поли, хүдөө ажахын машинанууд болон бусад зүйлнүүдые нюдөөрөө хараха, тэндэ бэеэрээ хүдэлмэрилжэ ажалай дадал, дүршэл олохо шухала. Ахалагша классай һурагшад тэжээл бэлэдхэлгэдэ, овощь, таряа хуряалгада туһална. Эдэнэрэй ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, тусхай бригада, звено болгожо табиха ёһотой байгаа. Теэд зарим колхозуудай, һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд энээндэ анхаралаа табидаггүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Машинануудые, электротехникэ зааха багшанарай урда хүндэтэй зорилго табигданхай. Гүндын дунда һургуулида Сергей Нимаевич Нимаев машинануудые заадаг юм. Нүхэр Нимаев 25 жэлдэ багшалжа, һурагшадые хүмүүжүүлгын талаар ехэ дүршэлтэй болонхой. Зааха юумэнүүдээ һурагшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулхын тула трактор, машина, комбайн гэхэ мэтые өөрөө шудалһан байна. Гэбэшье, иимэ орёо хүдэлмэридэ заримдаа дүршэл багатай, тусхай бэлэдхэлгүй багшанар табигдана.

Һургуулиин хүдэлмэриие ажабайдалтай, үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор ябуулжа, политехническэ һуралсал бодото дээрэнь бэелүүлхээр арга боломжонууд Яруунын аймагта гүйсэд бии.

Яруунын багшанар, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд бүхы дутагдалнуудые дары усадхажа, хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхэнь дамжаггүй.

А. БАДАЕВ, манай тусхай корреспондент.

...үхибүүдтэй эхэнүүд шагнагдаба

...ССР-эй Верховно Соведэй ...м СССР-эй Верховно Со... ...зидиумэй 1944 оной авгус... ...й Указай үндэһөөр, олон ... эхэнүүдые «Эхын алдар» ...ар, «Эхын медаль» гэжэ ...удаар СССР-эй Верховно ... Президиумэй үмэнэһөө

...н аймагай Ципикан тосхо... ...эзэн эхэнэр М. М. Боро... ...та городой гэрэй эзэн эхэ... ... Игумнова, Кяхтын айма... ...ранка тосхоной гэрэй эзэн ...Е. Н. Неволина гэгшэд 9 ...үрэжэ, хүмүүжүүлһэнэйн... ...«Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи ...деноор шагнагдаа.

... үхибүү түрэжэ, хүмүү... ...8 эхэ «Эхын алдар» гэжэ ...тын орденоор шагнагдаа. ...оодо Баргажанай аймагай ... нэрэмжэтэ колхозой гэ... ...М. Маладаева, мүн энэ ... Баян-гол тосхоной гэрэй ...эр Д. С. Сабхандаева, Ба... ...магай Ципиканай продсна... ...лмэришэн К. А. Нагаева, ... аймагай Илька тосхоной ... эхэнэр И. С. Манзурова ...ад бии.

... үхибүү түрэжэ, хүмүү... ...нгээ түлөө «Эхын алдар» ...хи шатын орденоор 13 хүн ...ба. Тэдэнэй дунда: Яруу... ...гай «Коминтерн» колхозой ...Б. Б. Батуева, Заиграйн ... Онохой тосхоной гэрэй ...эр А. К. Таран, Бичурын ...Молотовой нэрэмжэтэ кол... ...шүүн С. Х. Брянская, Хо... ...магай Хандагай тосхоной гэ... ... эхэнэр Оне Пляшкене ... бии.

... медаль» гэжэ 1-дэхи ша... ...аар — 24, «Эхын медаль» ...хи шатын медаляар 46 хүн ...һан байна.

...сэбһөө гадуур ...сэмбэ нэхэнэ

...икымнай сэмбэ нэхэгшэд ... Октябрьска революциин ...дэ ажалайнгаа бүтээсые ...шэлүүлжэ байна.

...ын хүдэлмэришэд сентябрь ... даалгабарие валовой ... гаргалгын талаар 104,9 ...дүүргээд, 22 мянган метр ...эбһөө гадуур үгэһэн байна. ...а нэхэгдэдэт сэмбын ша... ...ргэлжэ һайжаруулагдана. ... хараалагдаһанай ёһоор, ...һарада нэхэгдэһэн сэмбын ...центнь һайн шанартай бай... ... байгаа һаа, 98,2 процентнь ...һайнтай байгаа. Цехүүдэй ...лтэрһэн мүрысөөндэ сэмбэ ... цех түрүү һуури эзэлнэ. ... хүдэлмэришэд үнгэрэгшэ ... даалгабарие 107,4 про... ...ргээ. Мүрысөөнэй түрүү... ... Габитова, Полина Гордее... ... Ланина гэгшэд Хүндэлэ... ...да саг үргэлжэ бэшэгдэнэ.

М. Коваленко.

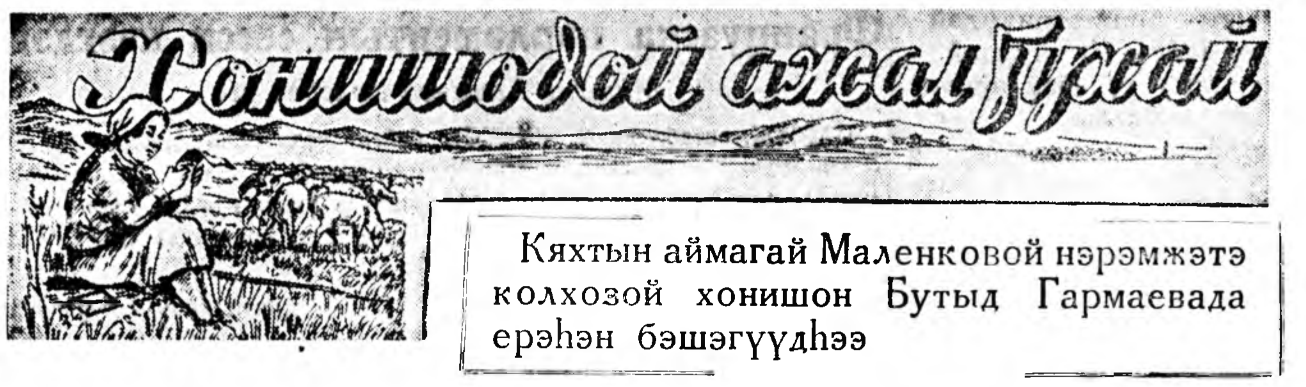

Хонишодой ажал тухай

Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Бутыд Гармаевада ерэһэн бэшэгүүдһээ

Мэндэ амар, Бутыд Гомбоевна! Танай намда бэшэһэн бэшэгые абаад, нүхэдтэеэ хамта уншажа, ехээр һонирхоһон байнабди. Удаахан харюу бэшээгүйдэмни хүлисэнэ бэзэт.

Колхоз нютагай баялиг—хонин һүрэгүүдые улам олошоруулхын тула арга дүршэлөө абалсажа байхын тулада ажал хүдэлмэриингөө һонинние, түрүү арганууд тухайдаа бэшэлсэжэ, холбоо барисаатайгаар ажаллаха гэһэн Танай һанамжые үнэн зүрхэнһөө һайхашааха байнаб.

Минии ажаллажа байдаг Ашанга нютагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хони үсхэбэрилхэдэ таатай зохид юм. Манай эндэ тала, добо газарай эдинсэ ногоотой элбэг ехэ бэлшээринүүд бии. Мүнөө колхознай хамтадаа арба мянган хонидтой, зургаадахи табанжэлэй эсэстэ хонин һүрэгэйнгөө тоое 21 мянга хүрэтэр олошоруулха зорилготойбди. Манай колхоз энээнһээ урда тээ хонин ажалдаа анхарал багашагаар табидаг, тоо толгойень түргэн олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха оролдолго багаар гаргадаг, тиигээд колхозоймнай хонидой олонхинь нютагай үүлтэрэй байжа, ноохо багые үгэдэг, хонин ажалһаа абтадаг олзо доходшье бага байдаг һэн. Һүүлэй хоёр—гурбан жэлһээ хойшо, хүдөө ажахыгаа, тэрэ тоодо малажалаа эрид хүгжөөхэ гэһэн парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай колхоз хонин ажалдаа анхарал оролдолго ехээр хандуулжа, энэ һалбаряа ашаг шэмэ ехэтэй болгохын түлөө тэмсэжэ байна.

Манай колхозой хонишод хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулхатаяа хамта үүлтэрыень һайжаруулха гэжэ оролдоно. Бүхы хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлдэг, энэ хэрэгтэ үүлтэр һайнтай, ехэ ноохо үгэдэг шэлэмэл хусануудые хэрэглэдэг байнабди. Искусственна аргаар хонидоо үрэжүүлдэт болоһоной ашаар хонидой олоороо һубайрха ябадалые усадхаабди. Тиигэбэшье, үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ тэжээлэй хоморһоо хониднай, илангаяа хурьгалһан эхэ хонид, ехээр туража ондо ородог, ноохоёо ехээр гээдэг, үнгэржэ ерэхэдээ гарзалдагшье байгаа. Эдэ бүгэдые хараада абажа, түрүүшүүлэй жэшээгээр хонидоо үбэлэй сагта, хабар эртэ, хурьгалуулха арга хэрэглэдэг болонхойбди. Энэ аргын һайн байһание өөһэдынгөө ажалай дүй дүршэлһөө мэдээбди, газетэнүүд дээрэһээ уншаабди, мүн Ташье энээн тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэһэн байнат.

Би тиимэшье олон жэлэй хонишон бэшэб. Колхозойнгоо хонидые долоодохи жэлээ харуулһалжа ябанаб. Гурбан жэлэй урда тээ колхозой хонидые үүлтэр үүлтэрээрнь, ноо һонойнь шанараар илгахадаа, баран нютагай үүлтэрэй, хара эреэн хонидые суглуулжа, нэгэ отара болгон намда даалгаһан юм. Энэ отараһаа түрүүшээр ноохо багые абадаг, хурьгадаа гарзалуулдаг байгаабди. Тиигэбэшье урма зоригоо хухарангүй, «ойрын жэлнүүдэй туршада отарынгаа хонидой үүлтэрыень һайжаруулжа, ноохо ехээр абадаг болохо» гэһэн эрид зориг зориглоод, ажаллажа ороо һэмди. Түрүүшүүлэй жэшээгээр ажаллан, хонидойнгоо харууһа ба тэжээлые али болохоор һайжаруулха гэжэ оролдообди, жэл бүхэндэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлнэбди. Тиигэжэ хонидойнгоо һубайралгые усадхаабди. Хонидоймнай олониинь сагаан боложо, нарибтар ноохотой хонид үдэжэ захалаа. Энэ жэлдэ отарынгаа 472 хонинһоо 473 хурьга абажа, хонин бүриһөө дунда жэшээгээр 1874 грамм ноохо хайшалаа һэмди. Хоёр—гурбан жэл үнгэрхэдэ отарын хонид гурба, дүрбэн килограмм ноохо үгэдэг болохо байха.

100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, хоролтогүйгөөр түлжүүлхын тула хонидоо үбэл, хабар эртэ хурьгалуулнабди. Энэ арга тушаа тогтожо, хэдэн үгэ хэлэмээр байна. Үбэл түрүүлхэдэ, хонид намарайнгаа тарган зандаа байдаг, үбһэ хоолшье элбэг байдаг, тиигээд тобир һайн хурьга гаргадаг, хурьгаяа бардам садхаахаар һүтэй байдаг, хурьгадынь түргэнөөр ехэ боложо түлжэдэг юм. Хабарай хагсуу, үбһэ тэжээлэй хомор үе болотор эхэ хонид сулажажа, хурьгадынь томо болодог, ядангүй бэлшээридэ ябажа, ондо ородог. Илангаяа үбэлэй хурьган намар болотор ехэ боложо, үбэлжэлгэдэ ородоо хүйтэндэ даданхай, бүдүүн түлгэ болонхой байдаг.

Хонидые зундаа, намартаа бэлшээридэ һайса таргалуулжа, үбэлжөөндэ оруулдаг, түрэлгын үе болотор хүсэ шадалыень алдахуулхагүй гэжэ оролдодогбди.

Хурьгадые һэрюуншэг байрада байлгажа түлжүүлбэл, шэрхи бороор, үбшэгүйгөөр түлжэдэг, ноохониинь үдхөөр ургадаг. Үбэлэй сагта хонидтоо үглөөгүүр 300 грамм үбһэ, зелёнко үгэжэ, үдэртөө бэлшээгээд, үдэшэнь концентрат эдюулнэбди. Хабар тээшэ үбһэнэй хомор болобошье һаань, хониднай бэлшээридэ ябаһаар ондо ороо һэн.

Минии һанахада, хонидые нэгэ хэмдэ гэхэ гү, али нэгэ һара соо хурьгалуулбал, хурьгадыень харууһалха, эдеэлүүлхэдэ һайн байха һэн. Теэд хонидоо гурба, дүрбэ һара соо һубарюулжа хурьгалуулдаг байһаарбди. Энээн тушаа тон зүб хэлэнэт.

Үбэлдөө манай отарада дүрбэн хүн хүдэлнэбди. Хонидой түрэхэ үеэр хүнүүд нэмэжэ үгтэдэг юм. Хабар—зундаа хоёр хүн хонидоо хаража, бэшэмнай сабшалан дээрээ наг шэбхэ тараадаг, уһалдаг, тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсадаг. Мүнөө отарадамнай 500 толгой эхэ хонид бии. Декабрь, январь, февраль һарануудта хурьгалуулхын тула эдэнээ искусственна аргаар үрэжүүлээбди. Ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга, 2,5 килограмм ноохо абаха гэжэ отарынхид шиидэнхэй. Үбэл эртэ хурьгалһан зуу шахуу хонидые шэлэжэ, тусхай харууһанда байлгаад, танай жэшээгээр зундаа хэнзэлүүлхэ һанаатайбди.

Талымнай бэлшээриин ногоон муудажа, халсагай болоходонь, Дүүхэйтынгээ үбэлжөөндэ ошоод байнабди. Тэндэхи хэнзэ ногоондо, тарянай узуурта бэлшэжэ, хониднай һайн таргалхань лабтай.

Ажал хүдэлмэриингөө һониние саашадаа бэшэлсэжэ байхые хүсэнэб.

Ажалдатнай амжалта хүсэгшэ

БАЛЬЖИМА ЦЫДЫПОВА, Хориин аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хониной отарые даагша.

ЭХИН ҺУРГУУЛИИН ШЭНЭ ГЭР

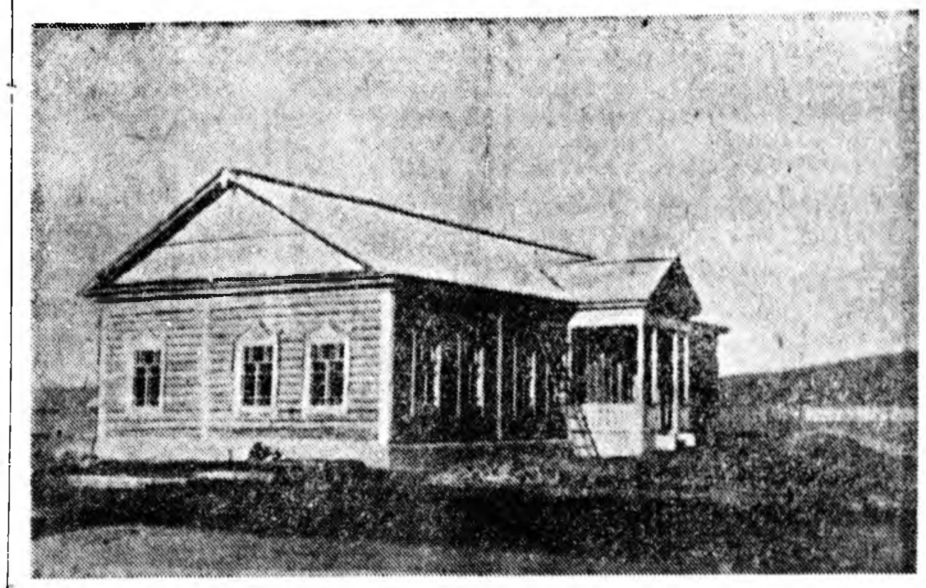

«Коммунизм» колхозой (Яруна) центртэ нёдондо баригдаһан клубтай зэргэлээд һургуулиин шулуун һууритай, боро шифер хушалтатай шэнэ гэр хэдэхэн һарын туршада бодхоогдоо. Уужам һаруул дүрбэн класс-суудтай, бусад хэдэн таһагуудтай юм. Энэ гэрые газааһааншье, досооһооншье харахада, барилгашадай уран мэргэжэл, үнэн зүрхэнэй оролдолго гаргаһаниинь эли байна.

Василий Павлович Филипповэй даадаг бригада апрель һараһаа хойшо энэ һургуулиие барижа эхилээ һэн. Тус бригада ехэ наһатайшуулһаа (65-тай бригадир В. С. Филиппов, 70-тай Ф. Ф. Куприянов, 65-тай С. И. Куприянов болон бусад хамта 7 дархашуулһаа) бүридэнхэй. Барилгын хэрэгсэлнүүдэй дутамаг дээрэһээ барилгашад нилээд һаатана. Тиигэбэшье, ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, эртэ үглөөгүүрһээ үдэшын харанхы болотор эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, барилгаяа болзорһоонь урид дүүргээ. Энэ һургуули ашаглалгада орууллагдахадаа, колхозой багашуудта эрхим бэлэг болохонь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һургуулиин шэнэ гэр.

Б. Алексеевэй фото-текст.

Д. ДАМБАЕВ.

Дуратайб шамдаа, һургуулим!

Олон харгынууд
урдам элихэн зурынал,
Омог намайе
шэлэжэ абыш гэбэлтай.
Абуужам нэгыень —
алиниинш манда хүндэтэй.
Аласай холые
эрдэмэй замаар зоринолди.
Шэмэрүүн үбэлэй
шуургата һалхяар талиимсаар,
Шэнэ долгёор
арюун хабар айлшалха.
Тиихэдэнь, болбосоролой
аттестат гартам аржыгаад,
Тиимэ гэшэгүй
баяр намда асарлай!
Баяртайлби,
дуратайлби шамдаа,
бурят дунда һургуулим!
Баяраа халяан,
богоһо дээрэш зогсоном:
Эдир намдаа
эрдэм олгоһон урмандань
Энэ һургуулидаа
Эрхим үгээ зорюулнам!

БАЯСХАЛАН ХҮРГЭНЭБ

Мухаршэбэрэй больницын ахалагша хирург Раиса Ивановна Кутузова манай аймагта 1949 онһоо хойшо хүдэлхэ зуураа олон операци хэжэ, хүнүүдэй амииень абарһан байха юм. Энээнэйнь түлөө врач Кутузовада аймагай ажалшад баясхалан хүргэдэг.

Үнгэрэгшэ зун мал адуулжа ябатараа ехээр үбдөөд, хээрэ хэбтэжэ байтарни, больницада оруулһан юм. Нарин гэдэһэнэй зангилаа болоһон байгаа. Хирург Р. И. Кутузова намда операци хэжэ, амиием абараа. Энээнэйнь түлөө ехэ баясхалан хүргэнэб.

Дымбрыл Лопилов, «Улаан-Шулуутай» колхозой гэшүүн.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Артелиингээ ажалда хамаарнагүй“

Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизаци артелиингээ ажахыда хайша хэрэгээр хандана гэһэн статья манай газетын сентябриин 4-нэй номерто толилогдоһон байгаа.

КПСС-эй Иволгын айкомой секретарь нүхэр Эрдынеевэй редакцида мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ статья Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, артелиин ажал ябуулгада байһан ехэхэн дутагдалнууд колхозой правленидэ, партийна бюродо заагдаһан байна. Мүн энэ колхоздо тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриин ябаса тушаа асуудал аймсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ харагдаһан байна.

Энэ колхоздо ойлгууламжын хүдэлмэрие һайжаруулхын тула «Красная Иволга» газетын редактор нүхэр Лубсанова эльгээгдэбэ.

Даалгабаряа дүүргэбэ

Республикымнай колхозууд жэл ерэхэ бүри хартаабха, овощь улам ехээр таридаг боложо байна. Энэшье жэлдэ аймат бүхэндэ хартаабхын муу бэшэ ургаса абтана. Колхозуудай ургасаяа богони болзор соо хуряан абаха тэмсэлдэнь городой эмхи зургаануудай, промышленна предприятинуудай коллективүүд эдэбхитэйгээр туһалалсана.

Бичурын аймагай XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хартаабхын поли. Эндэ «Забайкаллес» комбинадай управлениин хорёод хүдэлмэришэд ажаллаба. Тэдэнэр үгтэһэн даалгабариин ёһоор 4 га хартаабха малтаха байгаа. Комбинадай хүдэлмэришэд ба албахаагшад даалгабаряа богони болзор соо дүүргэхын түлөө үглөөнэй харанхыһаа үдэшын харанхы болотор хүдэлмэрилөө. Бригадираар ошоһон нүхэр Каленин хүдэлмэреэ шадамараар эмхидхэжэ, малтагдаһан хартаабхаяа өөһэдынгөө машинаар колхозой овощехранилищида сэхэ зөөгөө.

Комбинадайхид түрүүшынгээ үдэрһөө өөһэд хоорондоо мүрысэн хүдэлмэрилжэ, гурбан үдэрэй туршада энэ даалгабаряа дүүргээ.

М. Морозов.

Усть-Ордын округһоо ерэһэн бэшэг

ОНГОЙ НЮТАГАЙ АЛТАН НАМАР

...а областиин Осын аймагай дайда юрэнхыдөө хуһа ...үрхөөгдэһэн үргэлжэ гү...рээ, тарялан сабшаланай ...н майла нуганаудараа, ... намарайнгаа түхэл шэн...эшьеб Левитанай «Алтан ...гү, али Урал шадархи га...һануулаадхидаг гэжэ эн... хүн мэдэхэ.

... Янгуутһаа сэхэ хойшоо ...харгыгаар ябажа, эгээл ...зартай Карл Марксын нэ... колхоз хүрэжэ ерэбэбди. ... һуурин — Онгой тосхон. ...ай шэнэ типовой байра...ар ГЭС-һээ эхитэй хүсэ ...һанай столбнууд, худаг, ...һото хюрөө, байрын олон ...үүд нэн түрүүндэ илгаран ..., хүнэй сэдьхэл баясуул...

...иин конторо шадар кол...үүлэгшэ Павел Александ...утовтай уулзабабди. Тэ...бтаршаг бэетэй, бадар...ье һаа, ёһоор лэ хүн бай...гшэтэйгээ хамта ябажа, ...р түхеэрэгдэһэн полевой ...обди. Тэндэ ажал хүдэл...ёлон бусалан байна. Заа...и мандагар бааза дүрсэ...тэр үнгэтэй хоёр вагончи...үридэһэн «Кузбасс» ма...гдаһан шара шэниисээр ...өеынгээ хүсэндэ шэшэр...он, нэгэ жэгдээр нэржэ...нэ, мүн улам шударгы...гты гэһэншүүгээр хаа яа... ...нгаар эшхэреэд абана.

Теэдшье тэндэ колхознигууд, таряа хуряалгада туһалхаяа Ангарскһаа ерэһэн залуушуул, студентнэршье шадал тамираа гамнангүй нилээд жүдхэмжэтэйгөөр хүдэлнэд. Дүтэ шадархана зернопульт эршэгэнэн, аржагар шара орооһо өөдэнь горхолуулан шэдэжэ, тэрэнь монсо сонсо монсогор хатуу дуһаатай «бороо» мэтэ унана. Хажуудань баһал хэдэн хүнүүд абъяастай хүхюунээр ажаллана; хэншьеб уянхан зөөлэхэн хоолойгоор уран гоё дуунай аялгые дабтана.

— Таряа хуряахаһаа байха, орооһоёо хатааха, сэбэрлэхэдээшье, дандаа машинын оньһоор хэдэг, бүтээдэг боложо байнабди.. Угаа амар болоо бшии,—гээд тэндэхеэрээ хэлээд, саашань үргэлжэлүүлнэ, — урайнь хадуур барижа, хараал хэлэжэ хүдэлдэг, хүрзэ мултиинаар (молотина) хүлһөө адхажа байдаг байгаа бшиибди даа. Тарягаашье нара һалхинда ядаа гэжэ хатаагша һэмди. Тэрэшье тэрэ юм аалам. Байдал һуудалымнай харыт! «Утын жаргалда улам саашаа» гэжэ манһаа удхатай юм аалам,— гээд буурал сагаан толгойтой бурят үбгэн баяртайгаар энеэбхилэн, гартахи совоогоо газарта табижа, морхигорхон хара модон гааһандаа мохоорхо тамхи удхана.

— Дед Бальбур, ород, бурядшье һаа урайнь булта ядуу һуугаа бшии,— гээд наһажаал болоһон бүдүүн шара ород эхэнэр тольбо сэбэр боохон хэлэн дээрэ хэлээдхинэ. Теэд һүүлдэнь мэдэхэдэ, эндэ ород бурядууд анха эртэ сагһаа хойшо сугтаа һуудаг тула бэе бэедээ ахадүүнэр мэтэ айхабтараар дадашаһан, бэе бэсынгээ хэлые жэгтэй һонёор шудалһан байха юм. Ородууд гэжэ һанан гэһээ, харин хоорондоо сэбэр буряадаар хөөрэлдэжэ байха юм.

Теэд хөөрэлдөөнэй хэды һонирхолтойшье һаань, хүдэлжэ байһан зониие ажалһаань удаан саг соо һаатуулжа яажа болохоб, «ИЖ» мотоциклдэ мордожо, виндроуэрэй хүдэлжэ байһан газар тээшэ түрүүлэгшэтэй хамта зорибобди. Харгын зөөлэн, хара хүрьһэтэй тула залгаа олон хонхосогуудтай.

Алтан гэжэ нэрлэгдэдэг соорхойдо уданшьегүй хүрэхэдэ, виндроуэрэй хадаһан шэниисэ долгитон халюуржа байна.

Тэндэ хүдэлжэ байһан механизаторнууд үдын сайлалганда оронхой байба. Халуун тогоо бараад ерэһэн шаб шара, шашаг түргэн эхэнэр хартаабхатай тарган шүлэ аягалжа, хүл хөөрсэг болоно.

— Николай Михайлович, ажал хүдэлмэритнай хэр ябажа байнаб, хөөрэжэ үгыт,—гэжэ виндроуэрист нүхэр Петровто хандабабди. Тэрэмнай шүлөө һоросогоон һуутараа хаб хара барьягар томо гарнуудаа солоомондо аршан татаад:

— Ямаршьегүйл даа. Абаһан уялгаяа болзорһоонь урид, сентябриин 10-да дүүргэнхэйб,—гээд харюусаба.—Лафетнэ жатка бүтэн лэ һаа. хура бороондошье, харанхы һунишье һаадгүй хүдэлжэ шадаха, — угаа һайн байна даа.

Нүхэр Петров таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо виндроуэртэ хүдэлжэ, үдэр бүриингөө даалгабарие үлүүлэн дүүргэнэ.

Тиин Николай Михайлович хара арһан сумка сооһоон гахайн гадар өөхэ, халааша, үгэрсэ гэхэ мэтые гаргажа, бидэниие хүндэлбэ, мүн өөрөө, тракторист нүхэрыншье сайлаба. Ажаглахада, колхознигууд хэнһээшье дутуугүй, баян бардам һуудалтай болоо гээшэ ха даа.

Золгоһон бүхы нүхэднай өөрынгөө ажалһаа гадна, бүхы колхоз доторойнгоо байдал тушаа нилээд һанаата боложо ябадаг хүнүүд байба.

— Нүхэр түрүүлэгшэ, мүнөөдэр, сентябриин 15-да ударна декадник дүүрэхэнь гээшэ ааб даа, — гээд виндроуэрист хандаба. — Мүрысэһэн нүхэдэйнгөө дүнгүүд тухай учётчиһоо мэдэжэ абаа һэмди Балайшье гээгдэжэ ябанагүй хабди. Гэбэшье, колхознай мүрысэһэн колхозтоёо хэрзэргэ сохижо ябана гээшэ хаб?

— Яһала зүб асуунат. Колхознай сентябриин 10-да гүрэндэ таряа тушаалгаяа дүүргээ һааб даа. Мүнөө тушаалгамнай 110-аад процент болоошье һаа, үргэлжэлһөөр. Хадалга, хуряалга гэхэдэ, танайшье хадажа ябаа, мүн бусадшье участогуудта мүнөөдэр дүүргэгдэхэнь. Маанадтай мүрысэгшэ Сталинай нэрэмжэтэ колхоз мүнөөдэрэй байдалаар таряа хуряалгаяа оройдоол 80-яад процент дүүргэжэ ябана. Таанарай шударгы һайнаар хүдэлһэнэй ашаар энэ колхозые илаба гээшэ хабди!—гээд түрүүлэгшын хэлэхэдэ, виндроуэрист тодожо абан:

— Һайн хүтэлбэрилэгшэгүй һаа холо ошохогүй байгаабди, — гээд энеэбхилэн дуугарба.

— Хайрлыт. Буруугаар шэбшэнэлта. Гансаараа түрүүлэгшэ юун ехые хэжэрхихэ һэм,—гээд түрүүлэгшэ эльгэ хатаба.

Уданшьегүй виндроуэр трактор хоёр һууриһаа хүдэлжэ, алтан шара солоомото шэниисэ хедер дамжан газаашаа урдан гаража, поли дээгүүр гонзогор утаар һуунагтаба.

***

Һуни болотор тарянай поли дээгүүр ябаһаар, колхозой һуурин—Онгой тосхон бусажа ерэбэбди. Үдэр һүнигүй моторнуудай абяан дүнгинэнэ.

Таряа хуряалгада хүдэлөөшэд хоолложо үрдеэд, клуб соогоо булта шахуу сугларанхай, ажал хүдэлмэриингөө дүнгүүдые бүридхэжэ байбад.

— Мүнөөдэр мууса хүдэлөөбди, нүхэд. Саашадаа иимээр хүдэлжэ болохогүй, — гээд партийна эхин организациин секретарь нүхэр Николаев хэлэнэ.

— Үгы, юу хэлэнэ гээшэбта?! — гээд хэншьеб ехэл хороо бусалһан янзатайгаар асууба. — Үдэрэйнгөө нормые яһала һайнаар дүүргэнэ бэшэ гүбди?

— Нормо, нормо!.. Болиит, нүхэдүүд! Тиигэжэ хүдэлжэ болохо юм аал? Гурбан нормо ганса доро дүүргэжэрхихэ гээшэ одоол зүйтэйхэн хэрэг!.. Нүхэдүүд, хэхэ хүдэлмэримнай үшөөл ехэ: 400 гектар газар бургааһа модонһоо сэбэрлэхэ, намарай пар хахалха, үрэһэнэй таряа сэбэрлэжэ гүйсэд хааха, 600-гаад гектарай солоомо хуряажа һүрилхэ ёһотойбди. Ойлгосотой гү, нүхэдүүд? Манай зорилго юуб гэхэдэ, дурсагдаһан хүдэлмэрие тон богонихон болзор соо дүүргэхэ ёһотойбди.

Парторганизациин секретарь нүхэр Николаевай үгэеэ тиимэ һонирхолтойгоор эхилһэниингшье муу бэшэ. Гадна, тэрэ өөрөөшье заяанай үгэдэ бэрхэ, юрэдөөшье наадаша хүхюу хүн ха.

Тиин таряа хуряалга гол түлэб гүйсүүлһэнтэй дашарамдуулан колхознигуудые колхозой правлениин болон партийна эхин организациин зүгһөө амаршалбад. Мүн сентябриин 5-һаа 15 хүрэтэр соносхогдоһон ударна декадникай ба мүрысөөнэй дүнгүүд соносхогдобо.

Тэрэ суглаанда хабаадагшад бултааран тон хүхюутэй, зугаатай, уданшгүй бүтэдын ёохор эхилбэ.

Мүн тэндэ залуушуулһаа гадна наһажаал эрэшүүл, эхэнэрнүүдшье олон харагдана.

— Мүнөөнэй хүнүүд эсэхэ, элэхээшье мэдэхэбэй, хүдэлмэридөө, гэртээшье ходо хүхюутэй, эбтэй ябаха. Теэд иимэ зон ажал юундэ мууса хэхэб, хада хабсагайшье урбуулха зон!—гэжэ үнөөхи үдэр уулзаһан Бальбур үбгэмнай баһал юунһээшье гээгдэхэ дурагүй, хөөрэн хүхин һуутараа, ёохорто эжэлүүдгүй орошожо хатаршабал даа..

Осын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ таряа тушаалгаяа сентябриин 10-да дүүргээ. Мүн таряа хуряалгаяа сентябриин 15-да гол түлэб гүйсүүлжэ, бүхы аймаг соогоо түрүү һуури эзэлэнхэй. Энэ хадаа олон тоото колхознигуудай эбтэй шударгыгаар хүдэлһэнэй ашаар түйлагдаа. Мүн колхозой правлени ба партийна эхин организаци хуряалгын хүдэлмэрие һайнаар эмхидхэжэ шадаһан байна.

Аяар холын Усть-Ордын колхознигуудай амжалтаар бидэнэршье омогорхонобди.

Рабдан ЦЫБИКОВ.

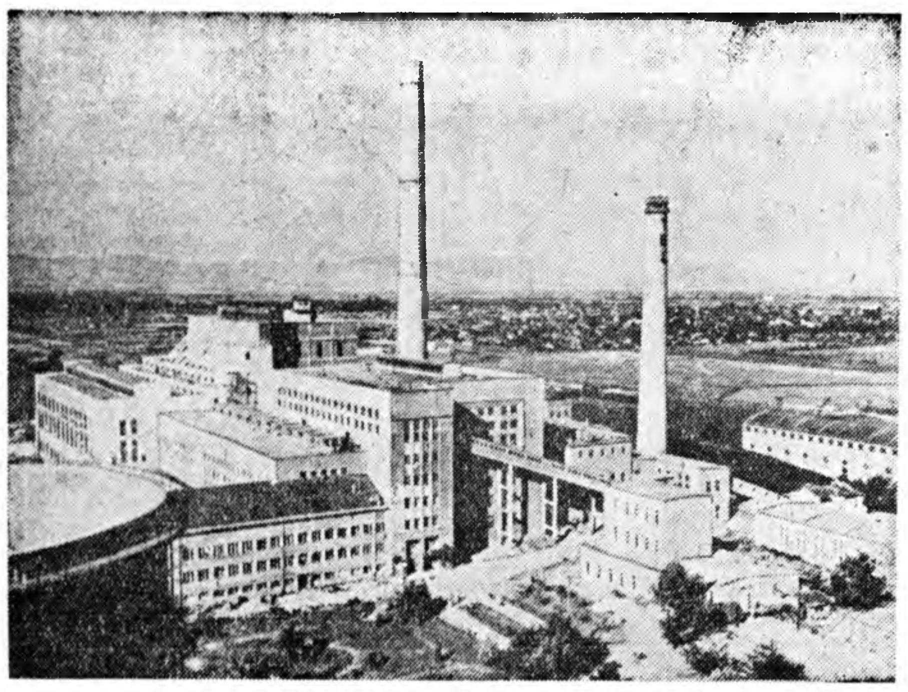

Болгариин Арадай Республика. Софитахи Сталинай нэрэмжэтэ ТЭЦ.
Болгариин телеграфна агентствын фото.

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Д. Т. Шепилов Нью-Йоркдо ерэлэй

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 3. (ТАСС). СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Д. Т. Шепилов мүнөөдэр самолёдоор Нью-Йоркдо ниидэжэ ерэлэй. Суэцкэ асуудалаар Аюулгүйн Соведэй зүблөөнүүд үнгэргэгдэхэ юм. Тэрээндэ Д. Т. Шепилов СССР-эй түлөөлэгшэ боложо хабаадалсаха байна.

Д. Т. Шепилов Нью-Йоркдо ерээд, хэблэлэй ба радиогой түлөөлэгшэдтэ иигэжэ мэдүүлээ:

«Господинууд, Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Аюулгүйн Соведэй гэшүүд болоишо бусад гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдтэй хамта суэцкэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэеэ эндэ, Нью-Йоркдо, ерэхын тулада Европые дабаабди, океаниие гаталаабди. Аюулгүйн Соведэй энэ болохоёо байгаа зүблөөнүүдые Советскэ правительство ехэ удхашанартай гэжэ тоолоно. Суэцкэ асуудалһаа уламжалан уласхоорондын байдалые улам түгшүүрилтэй болгуулхагүй зорилго, энэ асуудалые амгалан ёһоор гуримшуулха зам хэтэ хойшодоо олохо зорилго мүнөө Аюулгүйн Соведэй урда табигдана.

Теэд суэцкэ асуудалые «хүсэрхэлгын аргаар» шиидхэхэ һэдэлгэнүүд үшөөл гараһаар. Тиимэ һэдэлгэнүүд мүнөө үеын байдалые ойлгодоггүй дээрэһээ, Зүүн зүгэй үргэн ехэ газар дайдада улас ниитын байдалай утаа ехээр, хэтэ хойшодоо хубилһые ойлгодоггүй дээрэһээ гарана. Эдэ хубилалтануудые тоодоггүй дээрэһээл суэцкэ асуудалые баалалтын хүсөөр шиидхэхэ яаруу, ямаршье үндэһэ баримтагүй проектнүүд дурадхагдана. Зүгөөр баалалта хэхэ гэгшэд улам бүри үсөөрхэ гэжэ найданабди. Хүниие Нил мүрэнэй һэбшээнэй һэрюусүүлдэгтэл адляар, бодото байдалай һургаал суэцкэ асуудалые яаралгүйгөөр, зүбөөр шиидхэхые баадхана бшуу.

Бэеэ даанхай гүрэн Египедэй аша туһые канал ашаглагша бусад бүхы гүрэнүүдэй аша туһатай зүбөөр зохилдуулан, адли тэгшэ эрхын, үнэн сэхэ байлгын үндэһөөр суэцкэ асуудалые бодомжотойгоор шиидхэжэ шадахабди гэжэ ехэтэ найданаб.

Аюулгүйн Соведэй хүдэлмэридэ хабаадалсаха бүхы хүнүүд суэцкэ асуудал шиидхэлгэдэ ехэ амжалта туйлахынгаа тула бодото байдалые зохихо зэргээр мэдэрхэ, бэе бэеэ ойлголсохо, бэе бэедээ этигэлсэхэ бэзэ гэжэ гүн ехээр найданабди. Советскэ Союз суэцкэ асуудалые Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин эб найрамдалта гол ёһонуудай, арюун нангин уг зорилгын ёһоор шиидхэхын тулада бүхы хүсөөрөө оролдохоор бэлэн байна.

Энэ ерэһэн ушараа һамбаашалан нью-йоркынхидто, мүн тэдэнээр дамжуулан—Америкын Холбоото Штадуудай бүхы арад зондо үнэн зүрхэнэйнгөө амар мэндэ, һайн һайхан хүсэлөө хүргэхэ байнаб.

Хитадай республикын байгуулагдаһаар 7 жэлэй ойе һайндэрлэбэ

ПЕКИН, октябриин 2. (ТАСС). Арадай республикын бии болоһоор 7 жэлэй гүйсэхэдэ үсэгэлдэр Хитадай олохон городуудта ниитэ ажалшадай жагсаал-демонстрацинууд болоо.

Шанхайда болоһон һайндэрэй жагсаалда 600 мянган хүн хабаадалсаа. Городой ажалшад республикын байгуулагдаһаар долоон жэлэй ойе угтаха зуураа үйлэдбэриингөө ехэ ехэ илалтануудые омог баяртайгаар тэмдэглээ. Һайндэрэй болохо багта городой 58 предприятинууд нэгэдэхи табанжэлэйнгээ даалгабари дүүргээ. Шанхайн бүд нэхэгшэд гайхамшагта амжалтануудые туйлаа.

Тяньцзиндэ болоһон демонстрацида хабаадагшадай колоннюдо орон дотороо хэгдэһэн «Цзефан» («Сүлөөрэлгэ») гэжэ маркын ашаанай автомобильнууд ябаа.

Шэньянай ажалшадай жагсаал демонстрацида 400 мянган хүн хабаадалсаа.

Урда Хитадай тон томо түб центр болохые Кантондо, мүн Сианида, Нунцинда, Уханьда, Урумчида, Лхасада ба ороной бусад городуудта олон түмэн хүнэй хабаадалгатай жагсаалнууд болоо.

КНР-эй байгуулагдаһаар долоон жэлэй ойе мүн тэрэшэлэн Гонконгын, Коулунай ба Макаогой хүн зон баярай оршон байдалда тэмдэглээ.

Советскэ металлургнуудай делегаци Англида ерээд байна

ЛОНДОН, октябриин 2. (ТАСС). СССР-эй хара металлургиин министр А. Г. Шереметьев түрүүтэй советскэ металлургнуудай делегаци Англида ерээд байна. Тэдэнэр Англиин металлургическа промышленностиин предприятинуудай, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай ажалтай танилсана. Советскэ мэргэжэлтэд Шеффилдын «Сэмюэл Фокс энд компани лимитед» заводто ерэжэ, жэбэрдэггүй тусхай буладаар прокат хэхэ аргатай танилсаа. Мүн тэдэнэр «Браун» гэжэ фирмын металлургическа ба машина бүтээлгын ехэ заводто ошоһон байна. Тэндэнь Советскэ Союзда эльгээгдэхын тула һайн шанартай котёлнууд бүтээгдэдэг юм. Англиин металлургическа угаа томо центр бологшо Шеффилддэ советскэ мэргэжэлтэд «түмэрэй ба буладай научно-шэнжэлэлгын нэгэдэлэй» лаборатори хараа.

Үсэгэлдэр делегациин гэшүүд Глазго городой «Колвиес» гэжэ компаниин заводуудта ошожо, шэрэм, булад, прокат үйлэдбэрилхэ аргатай танилсаа. Энэ компаниин президент сэр Андрю Маккэнэк советскэ айлшадые урижа үдын хоолоор хүндэлөө. Советскэ мэргэжэлтэд Глазгогой мэр Худу гэгшэтэй уулзаа.

Албано-советскэ хани барисаанай һара дүүрэбэ

ТИРАНА, октябриин 2. (ТАСС). Албано-советскэ хани барисаанай заншалта һара боложо дүүрэбэ. Тэрэнэй эмхидхэгдэһэнтэй дашарамдуулан городуудта, хүдөө нютагуудта митингнүүд, баярай суглаанууд, Советскэ Союзтай хани барисаатай байлгада зорюулагдаһан вечернүүд болоо. Экономико болон культурын хүгжэлтэ тухай, СССР-эй эб найрамдалда дуратай гадаадын политика тухай, Советскэ Союзай үйлэдбэриин үүсхэгшэдэй, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай 6 мянга шахуу элидхэл, лекцинүүд уншагдаа.

Советскэ уранһайханай ба документальна фильмнүүдэй фестиваалиие Албаниин ажалшад һайшаан угтаа.

Бихар гэжэ Индийскэ штадта болоһон уһанай үерэй хойшолонгууд

ДЕЛИ, октябриин 2. (ТАСС). Музаффарпур округто үер болоһоной эсэстэ 27 мянган гаран хүн хохидоо гэжэ «Стейтсмен» газетэ Бихар штадай информациин министрын мэдүүлгэ дээрэһээ абажа бэшэнэ. 330 тосхон һуури үертэ абтаа, олон гэр һандаргагдаа, ургасада ехэ хохидол ушаруулагдаа.

Польшын Министрнүүдэй Совет 1956—60 онуудай табанжэлэй түсэбэй проект баталаа

ВАРШАВА, октябриин 2. (ТАСС). Польско Арадай Республикын Министрнүүдэй Совет 1956—60 онуудта Польшын арадай ажахые хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбэй проектые хаража үзөөд, баталан абаа гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ. Министрнүүдэй Совет Арадай ажахын түсэбэй энэ проектые Польшын Арадай Республикын сеймын һаяар болохо сессиин үзэмжэдэ табихань.

Арабска дүрбэн гүрэнүүдэй түлөөлэгшэнэрэй зүблөөн

БЕЙРУТ, октябриин 2. (ТАСС). —Иорданиин газар дайдада Израилиин солдадуудай һаяхан добтолһонтой дашарамдуулан Израилиие хамтадаа зэмэлһэн гомодол арабска дүрбэн гүрэнүүд—Сири, Ливан, Египет, Иордани дүрбэн Аюулгүйн Соведтэ эльгээхээр шиидэбэ гэжэ Ливанай хэблэл мэдээсэбэ. Гомодолые ямар удхатайгаар бэшэхэ тухай зүбшэһэн түрүүшын зүблөөн үсэгэлдэр болоо.

Лондондо суэцкэ асуудалаар зүблөөн боложо эхилбэ

ЛОНДОН, октябриин 1. (ТАСС). «Суэцкэ канал хамжан ашаглагшадай нэгэн» гэдэгые байгуулха тухай асуудалаар бүлэг оронуудай посолнуудай зүблөөн мүнөөдэр Лондондо боложо эхилбэ. Өөрынгөө канал эзэлжэ байха Египедэй хуулита эрхые буляан абаха гэһэн һэдэлгэеэ үргэлжэлүүлхын тулада, баруун гүрэнүүд иимэ «нэгэдэл» бии болгожо байна. Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд гэгшэ богонихон үгэ хэлээд энэ зүблөө нээбэ. Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын парламентска орлогшо лорд Хоуп гэгшэ һууна.

Японидо Америкын сэрэгэй самолёт хосорбо

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 2. (ТАСС). Токиоһоо холо бэшэ газарта байдаг Йокота гэжэ агаарай-сэрэгэй американска база дээрэ Америкын «В-29» гэжэ сэрэгэй самолёт газарта буужа ябатараа хяа һүрэшоо гэжэ эндэ мэдэгдэбэ.

Французска парламентын сесси нээгдэбэ

Марсель Кашенэй хэлэһэн үгэ

ПАРИЖ, октябриин 2. (ТАСС). Эгээн хуушанай депутат, Франциин Коммунистическэ партиин элитэ ажал-ябуулагша Марсель Кашенэй түрүүлэлгэ доро мүнөөдэр Франциин национальна суглаан зунайнгаа каникулай һүүлээр хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Сесси нээхэ зуураа Марсель Кашен богонихон үгэ хэлээ. Франциин арадай амгалан байхыень, хүгжэн бадархыень хүсэхэ зуураа, мүнөө үедэ «дэлхэй сошордонги байдалда ороод байһаниинь ехэ гэмшэлтэй» гэжэ тэмдэглээ. Засагые мэдэлдэ абахадаа правительствые толгойлогшо Ги Молле ажалшадай байдалые һайжаруулхаб гэжэ, Алжирай асуудалые амгалан ёһоор гуримшуулан шиидхэхэб гэжэ найдуулаа һэн гэээд Кашен Франциин правительствын ажал-ябуулга тушаа хэлэхэдээ һануулба. Теэд мүнөө Франциин ажалшадай салин хүлһэниинь бага зандаа, харин Алжирта сэрэгэй тулалдаан мүнөөшье хүрэтэр болэжо үргэлжэлһөөр гэжэ Кашен хэлэбэ.

Бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө колониин арадуудай тэмсэлые Марсель Кашен һайшаагаа. Тиихэ зурраа мүнөө үедэ Зүүн зүгэй оронуудай миллиард шахуу хүн зон хэдэн зуун жэлэй богоолшолгоһоо сүлөөрбэ гэжэ онсолон тэмдэглээ. Бидэнэр шэнэ дэлхэйн бии боложо байгаа үедэ ажаһуунабди гэжэ Кашен хэлэбэ. Түүхэдэ гайхамшагта шэнэ үе эхилжэ байна. Тиин түүхын хүгжэлтэдэ һаад хэхэ хүсэн байхагүйл.

Египет тушаа баруун гүрэнүүдэй бэелүүлдэг «хүсэрхэлгын политикые» буруушааха зуураа, Франци «али нэгэн арадай эрхэ сүлөөдэ эсэргүүгээр хүсэ хэрэглэхэ ёһогүй» гэжэ французска конституци дотор бэшээтэй гээд парламентын эгээн хуушанай депутат һануулба. Кашен суэцкэ асуудалые амгалан ёһоор гуримшуулхын түлөө тэмсэдэг английска лейбористнуудай хараа бодолые һайшаагаад, энэ асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхэ арга бии гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлээ. Алжиртахи дайе дары болюулха хэрэгтэй гэжэ Кашен мүн тэрэшэлэн уряалаа.

Марсель Кашенэй үгэ хэлэһэнэй һүүлээр Национальна суглаан түрүүлэгшые һунгажа эхилбэ.

Национальна суглаанай сессиин нээгдэхэтэй хамта Республикын совет (парламентын дээдэ палата), Французска союзай суглаан (консультативна орган) хоёр хүдэлмэрилжэ эхилээ.

ПАРИЖ, октябриин 2. (ТАСС). Республикын соведэй түрүүлэгшээр Гастон Моннервиль дахинаа һунгагдаба.

Алжирта Французска правительствын ябуулжа байгаа политика тухайда „Монд“ газетын бэшэхэнь

ПАРИЖ, октябриин 3. (ТАСС). «Монд» газетэ Морис Дюверже гэжэ өөрынгөө шэнжэлэгшын статья толилбо. Тэрэ статьянь Алжирай асуудалда зорюулагданхай. Алжирта Ги Моллегэй правительствын ябуулжа байгаа политика буруу һүрөө гэжэ статьягай автор заана. «Тэндэхи 20 хүнэй 1 солдат гэхэ гү, али 400 мянган солдадуудай байһанай ашаар лэ Алжирта мүнөөнэй байдал үзэгдэжэ үргэлжэлһөөр!» гэжэ Дюверже хэлэнэ. «Иимэ эрхэ байдалда һунгалтануудые хэхын, политическэ зохид байдал тогтоохын аргагүй юм,— гэжэ автор онсолон тэмдэглэнэ. — Ги Молле ба Лакоста (Алжирта байдаг французска министр.—**Ред.**). амгалан байдалай түлөө тэмсэхэбди гэжэ үгэеэ үгөөд, харин саг үргэлжэ сэрэгэй эзэмдэлгэ хэхэ политика бэелүүлнэ».

Франциин зонхилогшод Алжиртахи политикынгаа буруу һүрэһые олониитэ зондо мэдүүлхэгүй гэжэ оролдон, суэцкэ асуудал тушаа түгшүүритэ байдал тохёолдуулаа гэжэ Дюверже тоолоно.

Алжирай арадай олонхиин зүгһөө һайшаагдаал һаа, Алжир тухай шэнэ статус (дүрим) абтаха байна гэжэ статьягай автор онсолон тэмдэглэнэ. «Тиигээгүй һаа дайн сэрэг боложо үргэлжэлхэ байна»,—гэжэ Дюверже бэшэнэ.

Вильнюс. Литовско мэдээ... ажал-ябуулагша, поэт Линас... олон жэлдэ хариин газараар... да ябаһанаа Бразилиһаа буса...

1927 ондо Линас Валбасис... байхадаа бүлөөрөө Бразили... Тэрэ үедэ буржуазна Литва... хүнүүд зол жаргал бэдэржэ... далайе гаталжа ошодог бэлэ... удаан хүдэлмэри бэдэрһэнэй... лээр Линас Валбасис Сан-Па... то ошожо, одоол тэндэ бүд нэ... рикада арай гэжэ орожо ажа... һэн. Теэд тэндэ неделидээ... 2—3 үдэр соо ажалладаг ба...

Урда Америкээр зайжа яба... басис ехэ зобоһон, тулиһан... плантацинуудай, мүн про... предприятинуудай ажалшада... лөөгүй, үгытэй ядуу, зоболо... лые хараһан, эдэ бүгэдые... зохёолнууд соо бэшэһэн ба...

Энээнэй түрүүшын шүлэгү... ондо Литвагай түрүү үзэл ба... байһан хэблэлдэ толилогдон... 1939—41 онуудта тэрэнэй пу... ческэ статьянууд, рассказууд... ло городто гаргагдадаг байһа... гэжэ литовско түрүү үзэлтэ... хэблэгдэн гарадаг һэн.

Мүнөө поэт Линас Валбасис... шэнэ байдалтай танилсажа б... ветскэ Литва тухай анхана... намжануудые республиканска... нүүд болон журналнуудай ху... даар, мүн радиогоор дамжуу...

—Эхэ орондоо бусажа ерэ... баяртай байһанаа, нютагайнга... дэй туйлаһан амжалтануудые... шэнэ шүлэгүүд дотор бэшэжэ... хаяа хүсэнэб, — гэжэ поэт...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: поэт Л. Валб... мунас» гостиницын балкон дэ...

ТАСС-эй фото

Октябрьда бо... тиражууд

СССР-эй Финанснуудай ... ство байгша оной октябрь... нэй урьһаламжын гурбан ... үнгэргэхэ гэжэ түсэблөө. Т... хоёр тираж—СССР-эй ара... хые һэргээн бодхоохо ба ... Гүрэнэй табадахи урь... шүүбэритэ 12-дохи тираж, ... түлэхэ хоёрдохи тираж о... 14 ба 15-да Калинин горо... гэргэгдэхэ байна.

СССР-эй арадай ажахы... бодхоохо ба хүгжөөхэ Гүр... дохи урьһаламжын үнэ... табадахи тираж октябрии... Москвада үнгэргэгдэхэ бай...

Алехиной хүндэл... үнгэргэгдэхэ тур...

Чайковскын нэрэмжэтэ ... зал соо октябриин 7-до ... ородой гайхамшагта шатар... Алехиной хүндэлэлдэ ул... дын шатарай турнир н... Ородой дундаһаа эгээ ту... хэйн чемпион нүгшэ... жэлэй ойн энэ жэлдэ гү... һантай дашарамдуулан ... Союзай шатарай секци эн... рые эмхидхэжэ байна.

Турнирта дэлхэйн чемпио... винник, дэлхэйн чемпионто... хын түлөө мүрысэхэдө... В. Смыслов, гроссме... Д. Бронштейн (СССР), С... рич (Югослави), П. Керес... М. Найдорф (Аргентина), ... ман (Чехословаки), Л. Са... ри), СССР-эй чемпион М. ... В. Уникер (ФРГ), Г. ... (Швеци), мастернууд—Г. ... (Англи), Н. Падевский (... Б. Слива (Польша), ... (ГДР), В. Чокылтя (Рум... баадалсаха байна.

Мүрысөөнэй главна с... уласхоорондын арбитр, ... спортын габьяата мастер ... новский болохо юм.

Турнирта 120 парти н... байна. Эдэнь бултадаа ту... летень соо толилогдохо ю... скын нэрэмжэтэ концерт... фойе соо турнир хараха... хүнүүдтэ зорюулагдан ... болохо, гроссмейстернууд ... нуудай нэгэн доро ... сеанснууд эмхидхэгдэхэ ба...

Манай республика дотор

Шэнэ барилгануудта шэл үйлэдбэрилнэ

Улан-Удын шэлэй завод СССР-эй барилгын материалнуудай министерствын предприятинуудай дунда ехэхэн һуури эзэлнэ. Энэ заводто бүтээн гаргагдаһан шэл Сибириин, Дальна Востогой хэдэ хэдэн городуудта, шэнэ шэнэ барилгануудта эльгээгдэнэ.

Зургаадахи табанжэлэй барилгануудта шадаал һаа ехэ шэл үгэхын зорилгоор заводой бүхы хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна. Заводой хүдэлмэришэд сентябрь һарынгаа даалгабариие 137,7 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 50 вагон шэл ороной барилгануудта эльгээгээ. Шэл үйлэдбэрилхэ 3-дахи кварталайнь түсэб мүн лэ холо үлүүлэн дүүргэгдээ.

Предприятиин ажалай бүтээсэ үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ нилээд дээшэлээ. Энээниие иимэ тоо мэдээнүүд гэршэлэн харуулна. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо энэ жэлэй 9 һарада завод 457 вагон шэл үлүү ехээр бүтээн гаргаһан байна.

Заводой коллектив продукциин шанарые һайжаруулха асуудалда сат үргэлжын анхарал хандуулна. Энэ талаар сентябрь һарадашье багга бэшэ амжалта туйлагдаа. Сентябрь һарада шанаһан шэлэйнь 94 процентнь эрхим шанартайда тоологдоһон байна. Зүгөөр шэл шанагшадай бүтээһэн продукциин 85 процентнь эрхим шанартай байха ёһотой юм.

Агуу ехэ Октябриин 39-дэхи жэлэй ойе ажалай эрхим амжалтаар угтахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ заводой хүдэлмэришэн бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ мүрысөөндэ машинно-ванна цехын 2-дохи халаанайхид (дежурна инженерынь нүхэр Махнева, мастерынь Огурцов) цех соогоо түрүү зэргэдэ ябана. Халаанай хүдэлмэришэд сентябрь һарынтаа даалгабариие 126 процент дүүргээ. Мүн энэ цехтэ ажалладаг хүдэлмэришэд Шувалова, Белявская, Яптуев гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие 140—150 процент дүүргэнэ.

Н. Угрюмова.

Ангуушадай суглаан болобо

Баргажанай ой тайга ан булгаар баян юм. Мүн эндэхи нуур, горхонуудта халюун шэнги һайхан арһатай ондатра олоор үсхэбэрилэгдэдэг болонхой. Жэл бүридэ эндэхи ангуушад олон мянган түхэригтэ ан гүрөөлэй үнэтэ арһа гүрэндөө тушаана.

Мүнөө намар-үбэлэй агнууриин сезониие ангуушад түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха гэжэ байна.

Һаяхан аймагай центртэ ангуушадай слёт боложо, «Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүд, ангуушадай урдахи зорилгонууд» зүбшэн хэлсэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай ангуушад түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ, ВЦСПС-эй ба СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствын дамжуулгын Улаан туг, мүн Бүхэсоюзна нэгэдэхи шан абаһан байна.

Слёдой һүүлээр түрүү ангуушалта шан барюулагдаба. Нёдондо жэл түсэбөө 450 процент дүүргэһэн аймагай суута ангуушан Алексей Николаевич Цивилевто Бүхэсоюзна нэгэдэхи шан барюулагдаба. Тэрэшэлэн түсэбөө 400 процент дүүргэһэн ангуушад И. Н. Цивилев, В. М. Шадрин ба Н. И. Цивилев гэгшэд Бүхэсоюзна хоёрдохи шанда хүртэһэн байна.

С. Раднаев.

Шэнэ машина абаба

Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхоз «ЗИС-5» маркын шэнэ автомашина һаяхан худалдажа абаба. Колхозой эрхим жолоошо П. Ринчинов энэ машинаараа гүрэндэ тушаагдаха орооһо зөөжэ, эршэмтэйгээр ажаллана.

Тус колхоз ашаанай 7 автомашинатай болоо.

А. Михайлов.

Томо үрэтэй жэмэсүүд

Шэмэрүүн хүйтэн уларилтай манай республикада томо аад, амтатай жэмэсүүдые ургуулжа болохогүй гэжэ үшөө һаяхан, 20 жэлэй саада тээ хэлсэдэг байгаа. Мүнөө хаа хаанагүй үрэ жэмэстэ садууд һалбаран ургажа байдаг болоо.

Эшэнүүдээ газар дээгүүр дэлгэн ургадаг жэмэстэ модонуудай бии болоһоной ашаар манай Бурят-Монголдо ба хойто зүгэй бусадшье нютагуудта яблока, груша, вишни, сливэ гэхэ мэтэ томо ба амтатай жэмэсүүд ургуулагдадаг болоо. Иимэ жэмэсүүд мүнөө ганса Бурят-Монголой үрэ жэмэстэ туршалгын станцида ургуулагдана бэшэ, харин Кяхтын хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн, Иволгын аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхозой сад (садоводынь нүхэр Лойков), Баргажанай аймагай Больше-Уринска дунда һургуулиин садууд соо ургуулагдажа байна.

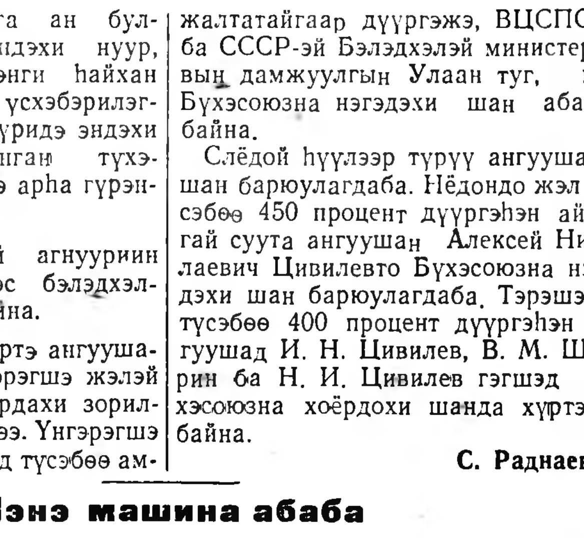

Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой садовод, комсомолка З. Калашникова энэ жэлдэ түрүүшынхеэ томо яблоконуудые хуряагаа. Бурят-Монголой үрэ жэмэстэ туршалгын станци энэ жэлдэ һөөг бүриһөө 20 килограмм томо яблоконуудые абаһан байна.

Манай республикада саашадаа сад тарилгые улам үргэдхэхэ арга боломжо дүүрэн бии.

Ю. Болотский.

Редактор Д. Л. ЛОБС...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00883. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак.